

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Bakının yeni
pandemiya
hazırlığı -
sərhədlər
və maska
qərarı
yazısı səh.3-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 18 dekabr 2024-cü il Çərşənbə № 229 (8602) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Hakimiyyət partiyaları gücləndirir

Dövlət büdcəsindən siyasi təşkilatlara maliyyə dəstəyinin daha bir milyon artırılmasına reaksiyalar

yazısı səh.4-də

YAP yanvar seçkisinə 8071 namizəd tapdı

yazısı səh.12-də

Musiqi müəllimlərinin "do"su narazılıqla başladı

yazısı səh.14-də

Ər-arvad dəm qazından boğuldu

yazısı səh.3-də

Ermənistan Rusiya telekanallarını bağlayır

yazısı səh.5-də

Heyvanları incidənlərə cərimə, bəs itlərin dişlədikləri?

yazısı səh.13-də

Azərbaycandan qovulanlar Borçalıya necə yerləşdi?

yazısı səh.6-də

Azərbaycanın peşəkar orduya keçidi

yazısı səh.7-də

Qazağın torpaq sahələrinə erməni "kupçası" - qalmaqal

yazısı səh.6-də

Suriyada sıxışdırılan PKK Ermənistana sığınsa...

yazısı səh.8-də

Mərkəzi Bank bu gün hansı mühüm qərarlar verəcək?

yazısı səh.11-də

Hərbi xidmət müddəti azaldılmayacaq - rəsmi

yazısı səh.7-də

SÜLH MÜQAVİLƏSİ OLMADAN DAHA İKİ İL

Bakı sülh sazişi üzrə 11-ci təkliflər paketini qarşı tərəfə göndərüb, amma Ermənistandan cavab yoxdur; Qərbin diktəsi ilə rəsmi İrəvan sülh pərdəsi arxasında hiyləgər plan hazırlayır

yazısı səh.5-də

Bakıda "əsrin məhkəməsi" hazırlığı

Çoxsaylı cinayətlər törətməkdə ittiham olunan digər şəxslər barəsində cinayət işi ayrıca icraata verilib

yazısı səh.10-də

Bakıdan gedən
amerikalı
səfirdən qərībā
açıqlamalar

yazısı səh.9-də

Generalə
sui-qəsdde
üç versiya

yazısı səh.10-də

Ərdoğan haqda
"çox ağıllı
adam"
dedirdən səbəb

yazısı səh.12-də

Rüstəm Minnixonov "Dostluq" ordeni ilə təltif edildi

Tataristan Respublikasının rəisi Rüstəm Nurgaliyev Minnixonov "Dostluq" ordeni ilə təltif edilib.

Bununla bağlı Prezident İlham Əliyev Sərəncam imzalayıb.

R.Minnixonov Azərbaycanla Rusiya arasında dostluq və əməkdaşlıq əlaqələrinin inkişafında xüsusi xidmətlərinə görə bu ordenlə təltif olunub.

Bakı Hindistanda ən populyar səyahət istiqaməti olub

Hindistandan "Google" platforması üzərindən ən çox axtarılan səyahət istiqamətləri arasında Azərbaycan və paytaxt Bakı ilk sırada yer alıb.

"Report" xəbər verir ki, texnologiya nəhəngi "Google" Hindistan üçün "İlin Axtarış Trendləri" hesabatını paylaşaraq bu il ən çox maraq doğuran səyahət məkanlarını açıqlayıb.

Hesabatda Azərbaycanın müasirlik və adət-ənənələrin unikal vəhdəti ilə hindistanlı səyahətçiləri özünə cəlb etdiyi vurğulanıb. Bakının futuristik silueti və Qobustanın qədim qayaüstü rəsmlərinin mistikasi arasında ölkə zəngin tarixi, mədəniyyəti və təbii gözəllikləri ilə seçilir.

Ən çox axtarılan səyahət istiqamətləri siyahısında, həmçinin İndoneziyanın Bali adası, Malayziyanın Kuala Lumpur şəhəri, eləcə də Qazaxıstan, Gürcüstan və Hindistanın müxtəlif şəhərləri yer alıb.

Şəhid atası Gəncədəki partlayışda öldü

Gəncədə partlayış nəticəsində ölənlərin şəxsi şəhidin atası olub.

"Unikal" xəbər verir ki, hadisə nəticəsində həyatını itirən Asif Tağıyev şəhid Eşqin Tağıyevin atasıdır. 1974-cü il təvəllüdü A.Tağıyev yaşadığı evdə minaatan mərmisi ilə ehtiyatsız davranması nəticəsində partlayış olub.

Nəticədə 50 yaşlı kişi aldığı xəsarətlərdən hadisə yerində ölüb.

Qeyd edək ki, Tağıyev Eşqin Asif oğlu 1998-ci il, martın 18-də Göygöl rayonunun Üçtəpə kəndində dünyaya göz açıb. Eşqin Tağıyev Vətən müharibəsi zamanı Kəlbəcər, Cəbrayıl, Füzuli istiqamətində gedən döyüşlərdə iştirak edib. 2020-ci il, oktyabrın 30-da Şuşa şəhərinin azad olunması uğrunda gedən döyüşlərdə Şəhidlik zirvəsinə yüksəlib.

Azərbaycan Ordusunun əsgəri olan Eşqin Tağıyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamlarına əsasən ölümündən sonra "Vətən uğrunda", "Hərbi xidmətlərə görə", "Kəlbəcərin azad olunmasına görə", "Xocavəndin azad olunmasına görə", "Füzulinin azad olunmasına görə" və "Cəbrayılın azad olunmasına görə" medalları və "Azərbaycan bayrağı" ordeni ilə təltif edilib.

Dövlət büdcəsinin profisiti 6 dəfədən çox artıb

2024-cü ilin yanvar-noyabr aylarında Azərbaycanın dövlət büdcəsinin gəlirləri ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 14.9% artaraq 34 milyard 56.2 milyon manat təşkil edib.

Dövlət Statistika Komitəsi xəbər verir ki, bu ilin 11 ayında büdcənin xərcləri isə 6.5% artaraq 31 milyard 38.1 milyon manata yüksəlib.

Bu ilin 11 ayında dövlət büdcəsinin profisiti 3 milyard 18.1 milyon manat təşkil edib ki, bu da ötən ilin eyni dövrünə nisbətən 6.2 dəfə çoxdur. 2023-cü ilin eyni dövründə bu rəqəm 486.8 milyon manat təşkil edib.

Azərbaycanda daha çox alınan kriptovalyutalar açıqlandı

Azərbaycanda kriptovalyuta istifadəçilərinin sayı 120 min nəfərə çatıb.

Cebheinfo.az xəbər verir ki, Azərbaycanda virtual aktivlərin həcmi isə 2023-cü ildə 4,4 milyard dollara bərabər olub. Bura kriptovalyuta ilə aparılan əməliyyatlar daxildir. Qeyd edək ki, Azərbaycan bu göstərici ilə Yaxın Şərq və Şimali Afrika ölkələri (MENA) sırasında 10-cu olub. Siyahıya 130 mlrd. dollarla Türkiyə başçılıq edir.

Bes ölkəmizdə daha çox

hansı kriptovalyutaya tələbat yüksəkdir?

Mövzu ilə bağlı kriptovalyuta mütəxəssisi Xətai Avılda Cebheinfo.az-a açıqlamasında deyib ki, Azərbaycanda memkoinlərə üstünlük verilir: "Daha çox "Doge", "Shiba", "Pepe", "Floki", "XRP" və "Solana" alınır. Onların indiki birja qiyməti aşağıdakı kimidir: "Doge" 0,40\$, "Shiba" 0,00002\$, "Pepe" 0,00002\$, "Floki" 0,0002\$, "Xrp" 2,48\$, "Solana" 217\$".

Mütəxəssis bunun səbəb-

lərini də açıqlayıb:

"Bunlara üstünlük ona görə verilir ki, bu koinlərin qiyməti daha tez yüksələcək. 1 dollardan aşağı olan koinin qiyməti 5 dollara qədər yüksələ bilər. Eynən "Bitcoin"də olduğu kimi, digər kriptovalyutaların qiymətinin 200 faizə qədər artacağı gözlənilir.

Məhz bu səbəbdən ölkəmizdə yuxarıda qeyd etdiyim koinlərin alışı daha yüksəkdir. Amma fundamental baxsaq, "Bitcoin" və "Ethereum" kriptovalyuta bazarında liderdir".

Al Gürcüstana vizasız gediş-gəlişi dayandıracaq

Avropa İttifaqı (Al) Gürcüstanın diplomatik pasportları üçün vizasız rejimin dayandırılması barədə qərar qəbul edib. Avropa Komissiyası (AK) yaxın vaxtlarda müvafiq təkliflə çıxış edəcək. AYNAXARİCİ mediaya istinadən bildirir ki, bu barədə Al diplomatiyasının rəhbəri Kaja Kallas icmanın 27 ölkəsinin xarici işlər nazirlərinin birinci iclasının yekunlarına dair mətbuat konfransında deyib.

"Biz Gürcüstanın diplomatik və xidməti pasportları üçün vizasız rejimin dayandırılması ilə bağlı razılığa gəldik", - deyər bildirən diplomat vurğulayıb ki, "AK gələn həftə Al-yə üzv dövlətlərə müvafiq təkliflə çıxış edəcək və sonra onu təsdiqləməli olacaq".

Eyni zamanda Kallas bildirib ki, Al ölkələri, ictimaiyyətin fikrincə, ölkədə repressiyalara və insan hüquqlarının pozulmasına görə məsuliyyət daşıyan gürcü rəsmilərinə qarşı şəxsi sanksiyaların tətbiqi ilə bağlı razılığa gələ bilməyib: "Təəssüf ki, sanksiyaların tətbiqi üçün bizə hələlik malik olmadığımız birliyə ehtiyacımız var".

Kallas Gürcüstan rəhbərliyinə qarşı şəxsi sanksiyaların Macarıstan və Slovakiya tərəfindən blokladığını təsdiqləyib. Lüksemburq və bir sıra digər ölkələr də Gürcüstanın hakim "Gürcü Arzusu - Demokratik Gürcüstan" Partiyasına qarşı sanksiyaların əleyhinə çıxış edib.

Avropa İttifaqı oktyabrda Gürcüstanda keçirilən parlament seçkilərinin nəticələrini şübhə altına alıb və respublika rəhbərliyini insan hüquqlarının və vətəndaş azadlıqlarının müdafiəsi prinsiplərinə uyğun gəlməyən qanunlar qəbul etməkdə ittiham edib. Bununla bağlı Brüsseldə Gürcüstanın Al-yə inteqrasiya prosesi-nin dayandırılması məsələsi qaldırılıb.

Yeni ildə Bakı-Qəbələ qatırı hər gün işləyəcək

"Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC (ADY) 30 dekabr - 5 yanvar bayram günlərində 1 yanvar istisna olmaqla hər gün Bakı-Qəbələ-Bakı marşrutu üzrə qatar reysləri təşkil edəcək.

Məlumatla görə, bu, bayram günlərində sənişin tələbatını təmin etmək məqsədilə həyata keçirilir.

"Qatarların hərəkət cədvəli və biletlər haqqında əlavə məlumatları dəmiryol vağzallarının kassalarından, ADY-nin rəsmi saytından (www.ady.az), "ADY Mobile" mobil tətbiqindən, eləcə də 24/7 xidmət göstərən 1822 Əlaqə Mərkəzindən əldə edə bilərsiniz", - deyər məlumatda qeyd edilib.

Bakıda 593 sahibkara maliyyə sanksiyası tətbiq edilib

İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidməti Bakıda işə və pərakəndə ticarət fəaliyyəti ilə məşğul olan daha 593 vergi ödəyicisinə maliyyə sanksiyaları tətbiq edib.

Bu barədə qurumdan xəbər verilib.

Məlumatla görə, həmin obyektlərdə istehlakçılara nağdsız ödənişlər üçün "kartdan-karta" köçürmələrin təklif edildiyi, bəzi hallarda isə POS-terminalların qeydiyyata alınması üzrə istifadə olunmadığı aşkarlanıb. Həmin sahibkarlıq subyektləri ilə bağlı protokollar tərtib olunub və maliyyə sanksiyalarının tətbiqi barədə qərarlar qəbul edilib.

"Nağdsız vəsaitin qəbulu yalnız POS-terminal vasitəsilə həyata keçirilməli və bu zaman vətəndaşlara POS-terminalın qəbzə ilə yanaşı nəzarət-kassa aparatının çeki də təqdim edilməlidir. "İstehlakçıların hüquqlarının müdafiəsi haqqında" Qanuna uyğun olaraq POS-terminalların quraşdırılması, "Elektron ticarət haqqında" Qanuna əsasən işə istehlakçıların elektron ödəniş etmək imkanının yaradılması vergi ödəyicilərinin birbaşa vəzifələrinə aiddir", - deyər məlumatda qeyd olunub.

Xarici iqtisadi fəaliyyətin mal nomenklaturası, idxal gömrük rüsumlarının dərəcələri və ixrac gömrük rüsumlarının dərəcələrində dəyişiklik edilib.

Bununla bağlı baş nazir Əli Əsədov qərar imzalayıb. Qərara əsasən, tibbi maska istehsalı üçün xammal və tibbi respiratorların idxalına tətbiq edilən və 31 dekabr 2024-cü il tarixində qüvvədən düşəcək idxal gömrük rüsumlarından azadolmanın müddəti 2027-ci ilin sonuna qədər uzadılır.

Həmçinin qərarla 31 dekabr 2024-cü il tarixinədək qüvvədə olan, tibbi maska idxalına tətbiq edilən idxal gömrük rüsumunun (1 ədəd üçün 3 ABŞ dolları sent) qüvvədə olma müddətinin 2027-ci ilin sonuna qədər uzadılmasını nəzərdə tutulur.

Yada salaq ki, Azərbaycanın quru sərhədləri artıq 5 ilə yaxındır ki, bağlıdır. Bu qərar 2020-ci ilin martında koronavirus infeksiyasına ilk yoluxma halı müəyyən edildikdən sonra tətbiq edilən xüsusi

Bakının yeni pandemiya hazırlığı - sərhədlər və maska qərarı

Politoloq: "Açıqlamalar onu göstərir ki, üçüncü dövlətlərin gizli laboratoriyalarında viruslar hazırlanır"

Sammitində çıxışında deyib. "COVID-19-un dərsləri yaddan çıxmış ola bilər, çünki dünya ictimaiyyətinin diqqəti hazırda digər böhranlara yönəlib", - o deyib.

Onun sözlərinə görə, bəşəriyyət gec, ya da tez yeni naməlum "X xəstəliyi" ilə üzləşəcək və buna indidən hazırlaşmaq lazımdır. ÜST rəhbəri qeyd edib ki, dünya yeni pandemiya ilə hələ hazır deyil. Qebreye-

hədlərin bağlı qalmasını yalnız pandemiya ilə bağlı olmayan rəsmilər də təsdiqləyiblər. Bunun əsasən siyasi müdaxilələrin olma ehtimalı və təhlükəsizlik tədbiri kimi həyata keçirildiyi qeyd edilir.

O ki qaldı yeni pandemiyanın olacağı ilə bağlı təxminlərə, bir sıra tanınmış simalar dəfələrlə dəhşətli virusun olacağı və bunun pandemiya ilə səbəb olacağı barədə açıqlamalar veriblər.

Müharibələr pandemiya-dan sonrakı zəifləmiş səhiyyə və iqtisadi sistemlərə böyük zərbə vurdu. Xüsusilə qaçqınların sayı artdı və bu proses global miqyasda böyük sosial problemlərə səbəb oldu. Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, pandemiyanın təsirləri təkəcə sağlamlıq böhranı ilə məhdudlaşmayıb, həmçinin regional və global siyasi balans da sarsıdaraq, yeni münaqişələrin ya-

nıstanda, hətta Ukraynada belə laboratoriyaların olması barədə açıqlamalar verilməmişdi. Yeni Qərbin nəzarətində olan laboratoriyalar vasitəsilə müntəzəm şəkildə KİV-lərdə siqnallar getməkdədir. Təbii ki, pandemiya ilə əlaqədar Azərbaycan da sərhədlərini möhkəmləndirdi və bu, virusun Azərbaycana təsirini zəiflətmək məqsədilə aparılıb. Amma Azərbaycan sərhədlərinin açılmamasının həm də bir siyasi tərəfi var".

Politoloq əlavə edib ki, Cənubi Qafqaz "böyük güclər"in savaşının toqquşduğu bir məkandır və burada global güclərin həm siyasi, həm də hərbi savaşları gedir: "Bu baxımdan Azərbaycanı da öz təsirinə salmaq istəyən güclər var. Demokratiya ideyası, rəngli inqilablar adı altında dövlət çevrilişləri edirlər. Bəzi dövlətlərdə öz xüsusi xidmət orqanları vasitəsilə, qeyri-hökumət təşkilatları dövlət sta-

billiyini pozmaqdadırlar. Üçüncü dövlətlər vasitəsilə dövlət çevrilişləri keçirmək üçün qaçaq yolu ilə maliyyə gətirilir. Azərbaycanda da kifayət qədər faktlar aşkarlanıb. O baxımdan sərhədlərin bağlanması Azərbaycanın həm daxili sabilliyinin pozulmasının qarşısını almağa hesablanıb. Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh sazişi bağlanmayıb. "Böyük güclər" Ermənistan üzərindən də təzyiqlər etməkdədir. Azərbaycanda sabilliyin pozulması üçün xarici xüsusi xidmət orqanları geniş fəaliyyət göstərməkdədirlər. Sərhədlərin bağlı olması təxribat işlərinin qarşısının alınmasına hesablanıb. Təbii ki, sərhədlərin bağlı qalması Azərbaycanın iqtisadi-sosial vəziyyətinə təsir edir. Turizmin inkişafına ziyan gətirir. Buna baxmayaraq dövlətçiliyin qorunması, sabilliyin qorunması ən vacib məsələlərdəndir. Son dövrlər beynəlxalq səhiyyə təşkilatlarının yeni pandemiyanın olacağı ilə bağlı açıqlamaları onu göstərir ki, üçüncü dövlətlərin gizli laboratoriyalarında viruslar hazırlanır. Buna nəzarət etmək mümkün deyil. Bu cür laboratoriyalar nəzarətə götürülməyə, dünyada növbəti fəsadlar qaçılmazdır".

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"

si karantin rejimi çərçivəsində qəbul edilib. Həmin vaxtdan xüsusi karantin rejiminin müddəti dəfələrlə uzadılıb. Nazirlər Kabinetinin ən son bu ilin sentyabrında elan etdiyi qərara görə Azərbaycan ərazisində xüsusi karantin rejimi ən azı gələn ilin yanvarına qədər davam edəcək. Mart ayında baş nazir Əli Əsədov quru sərhədlərlə bağlı qərarın onun səlahiyyətində olduğunu bəyan edib. "2020-ci ilin 31 mart tarixindən başlayaraq Azərbaycanın quru sərhədləri bağlıdır. Buna mən imza atmışam. Bu, qanunauyğun olaraq baş nazir kimi mənim səlahiyyətimdir".

Qeyd edək ki, bugünlərdə Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) baş direktoru Tedros Adanom Qebreyesus dünyanın yeni pandemiya ilə hazır olmağa səsləyib. Gebreyesus bu barədə Dubayda keçirilən Dünya Hökumətlər

sus yeni pandemiyanın ortaya çıxması ehtimalının yüksək olduğunu və dünyanın bu təhlükəyə tam hazır olmadığını vurğulayıb. Onun sözlərinə görə, COVID-19 pandemiyasından öyrənilən dərslərə baxmayaraq, bəzi zəifliklər hələ də mövcuddur. "Bu zəifliklərin aradan qaldırılması məqsədilə Dünya Bankı və ÜST-nin Pandemiya Fondu yaradılıb. Bununla yanaşı, yerli dərman və peyvənd istehsalına üstünlük verilməsi kimi təşəbbüslər həyata keçirilir. Lakin dünya əhalisinin yansının əsas səhiyyə xidmətlərinə çıxışı yoxdur və 2 milyard insan səhiyyə xərclərinə görə maliyyə çətinliyi yaşayır. Qlobal səhiyyə sisteminə davamlı islahatlar zəruridir".

Baş nazirin qərarı o ehtimala əsas verir ki, sərhədlərin bağlı qalması daha bir neçə il uzana da bilər. Digər tərəfdən, Azərbaycanda sərhədlərin bağlı qalmasını yalnız pandemiya ilə bağlı olmayan rəsmilər də təsdiqləyiblər. Bunun əsasən siyasi müdaxilələrin olma ehtimalı və təhlükəsizlik tədbiri kimi həyata keçirildiyi qeyd edilir.

Yeri gəlmişkən, koronavirus pandemiyasından sonra dünyada bir sıra münaqişələr və müharibələr daha da kəskinləşdi, yeni gərginliklər meydana çıxdı. COVID-19 pandemiyası global iqtisadiyyat, siyasi münasibətlər və sosial sistemlər üzərində ciddi təsir qoydu və bununla bəzi bölgələrdə onsuz da mövcud olan problemləri daha da dərinləşdirdi. Pandemiya dövründən sonra müxtəlif bölgələrdə münaqişələr daha kəskin hal aldı. Cənubi Qafqazda Azərbaycan və Ermənistan arasındakı Qarabağ müharibəsi 2020-ci ilin payızında pandemiya dövründə baş verdi və bunun nəticəsində regionda ciddi siyasi və coğrafi dəyişikliklər yaranı. Ukrayna müharibəsi - 2022-ci ilin fevralında Rusiya Ukraynaya genişmiqyaslı hücumu keçdi və bu, dünya miqyasında iqtisadi və siyasi gərginliyi daha da artırdı.

ranmasına və mövcud müharibələrin daha da alovlanmasına şərait yaradıb.

Bəs yeni pandemiya proqnozları nəyə əsaslanır? Dünyanı daha nə kimi "sürpriz"lər gözləyir?

Politoloq Azad Məsiyev mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini bölüşüb: "Bundan əvvəl də ÜST dünyaya pandemiyanın olacağı ilə bağlı xəbərdarlıq vermişdi. Bütün dünya bunun fəsadını çəkdi. Ümumiyyətlə, bu virusların gizli laboratoriyalarda süni şəkildə yetişdirilməsi barədə lap əvvəldən iddialar var idi. Ümumilikdə "böyük güclər"in üçüncü dövlətlərdə gizli laboratoriyalar yaratdığı barədə məlumatlar var. Bu laboratoriyalarda elmi araşdırmalar adı altında bəzi viruslar yaradırlar ki, bundan da həm iqtisadi, həm də siyasi təzyiq vasitəsi kimi istifadə etsinlər. Hətta xatırlatmaq istəyirəm, Gürcüstanda, Erme-

Ər-arvad dəm qazından boğuldu

Beyləqanda ər-arvad dəm qazından boğulub. Hadisə zamanı 1966-cı il təvəllüdü Bakir Məmmədov vəfat edib, həyat yoldaşı Şəlalə Məmmədova isə xəstəxanaya yerləşdirilib.

Məlumatla görə, Bakir Məmmədov Bünyadlı kənd mədəniyyət evinin müdiri vəzifəsində çalışmış.

Cütlüyün 2 qızı və 1 oğlu var. Övladları hadisə zamanı evdə olmayıblar.

Məlumatla görə, ər-arvadla ötən gün ərzində əlaqə saxlamaq mümkün olmayıb. Qonşular evə daxil olan zaman Bakir Məmmədovun həyatını itirdiyini, yoldaşının vəziyyətinin isə ağır olduğunu görüblər.

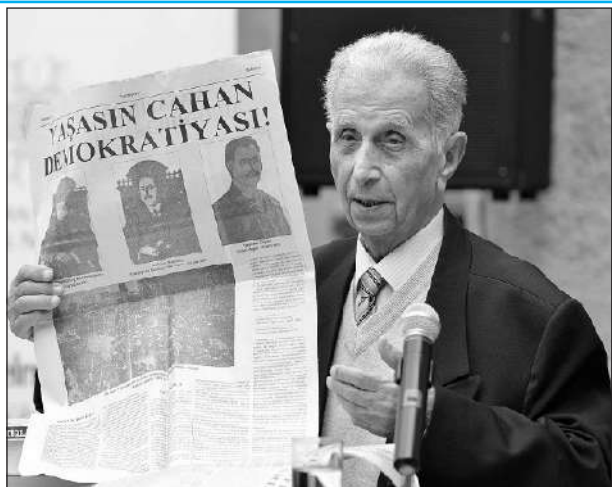
1974-cü il təvəllüdü həyat yoldaşı Şəlalə Məmmədova dəm qazından zəhərlənmə diaqnozu ilə xəstəxanaya yerləşdirilib. TƏBİB-dən bildirilib ki, Kliniki Tibbi Mərkəzin Toksikologiya şöbəsinə hospitalizasiya edilən pasiyentin hazırda müalicəsi davam etdirilir. Vəziyyəti ağır qiymətləndirilir.

Hicabla bağlı qanuna veto

Iranda hicab qanunu ilə bağlı hökumət daxilində münaqişə yaranıb. Parlamentin qəbul etdiyi yeni qanun qadınlar üçün məcburi hicab tələbini sərtləşdirir və onu pozanlara görə sərt cəzalar tətbiq edir. Bununla belə, İran prezidenti Məsud Pezeşkian bu qanunun sosial narahatlığa səbəb ola biləcəyindən ehtiyat edərək qanuna veto qoyub.

İranın "Həmşəri" nəşri yazır ki, prezident məsələni İranda əsas qərarları qəbul edən orqan olan Ali Milli Təhlükəsizlik Şurasına göndərüb. Bu addım qanunun qismən ləğvinə səbəb ola bilər. Yeni qanunda xüsusilə yüksək profilli şəxslər üçün böyük cərimələr, səyahət qadağaları və əmlak müsadirəsi daxil olmaqla ciddi tədbirlərin tətbiqi nəzərdə tutulur.

İctimai təzyiq və hakimiyyət daxilində fikir ayrılıqları fonunda qanunun qəbulu dayandırılıb. Cəza təhdidlərinə baxmayaraq, İranın böyük şəhərlərində qadınlar məcburi hicaba qarşı açıq şəkildə müqavimət göstərməkdə davam edir.

100 yaşlı cümhuriyyətçi

Dekabrın 17-də görkəmli alim, Əməkdar jurnalist Şirməmməd Hüseynovun anadan olmasının 100 ili tamam olub.

Şirməmməd Ağaməmməd oğlu Hüseynov 1924-cü il dekabrın 17-də Şəki şəhərində anadan olub. 1940-cı ildə Şəki şəhəri Mirzə Fətəli Axundzadə adına 2 nömrəli orta məktəbi bitirib, 1940-1942-ci illərdə Şəki İkiillik Müəllimlər İnstitutunun Fizika-riyaziyyat fakültəsində oxuyub. 1945-1950-ci illərdə Azərbaycan Dövlət Universitetinin (indiki Bakı Dövlət Universiteti) Filologiya fakültəsinin Jurnalistika şöbəsində təhsil alıb. Universiteti fərqlənmə diplomu ilə başa vurduqdan sonra M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin Jurnalistika fakültəsinin aspiranturasına qəbul olub, 1954-cü ildə təhsilini tamamlayıb və dissertasiya müdafiə edərək tarix elmləri namizədi elmi dərəcəsi alıb. Həmin ildən Bakı Dövlət Universitetinin Filologiya fakültəsinin Jurnalistika kafedrasında elmi-pedaqoji fəaliyyətə başlayıb və ömrünün sonunadək orada baş müəllim, dosent, 1962-1969-cu illərdə Filologiya fakültəsinin dekan müavini, 1970-1976-cı illərdə Jurnalistika fakültəsinin dekanı, 1976-1988-ci illərdə Mətbuat tarixi və ideoloji iş metodları kafedrasının müdiri olub, 1988-ci ildən isə həmin kafedranın professoru vəzifəsində çalışıb.

Alim və pedaqoq kimi Şirməmməd Hüseynov Azərbaycan klassik jurnalistikasının görkəmli simaları Həsən bəy Zərdabi, Əli bəy Hüseynzadə, Məhəmməd Əmin Rəsulzadə, Üzeyir Hacıbəyli, Əhməd Ağaoğlu, Cəlil Məmmədquluzadə irsini hərtərəfli araşdırıb. Alimin Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti qurucularının fəaliyyətinə dair araşdırmaları həm də tariximizin öyrənilməsi baxımından əhəmiyyətlidir.

Şirməmməd Hüseynovun Azərbaycan jurnalistikasının inkişafında səmərəli fəaliyyəti yüksək qiymətləndirilib. O, Azərbaycan Prezidentinin fərdi təqaüdünə layiq görülüb, Azərbaycan Respublikasının "Şərəf" ordeni ilə təltif olunub.

Xalqı və vətəni üçün misilsiz işlər görmüş Şirməmməd Hüseynov 2019-cu il iyunun 24-də Bakıda dünyasını dəyişib. İkinci Fəxri xiyabanda dəfn olunub.

Azərbaycançılıq ideologiyasının təbliğində, gənc nəsil jurnalistlərin milli təəssübkeşlik, vətəndaşlıq ləyaqəti, obyektivlik ruhunda tərbiyə olunmasında Şirməmməd Hüseynovun xidmətləri əvəzsizdir. Bu gün onun tələbələri Bakı Dövlət Universitetində, eləcə də digər elm və təhsil müəssisələrində, mediada öz müəllimlərinin yolunu uğurla davam etdirirlər.

Cəfər Cabbarlı adına Respublika Gənclər Kitabxanasında Azərbaycanın görkəmli alimi və mətbuat tədqiqatçısı Şirməmməd Hüseynovun həyat və fəaliyyətinə həsr edilmiş elektron məlumat bazası hazırlanıb.

Kitabxananın rəsmi saytında https://ryl.az/melumat-bazalari/Shirmemmed_Huseynov_el_melumat_bazasi/index.html yerləşdirilən elektron bazada alimin "Şərəf" ordeni ilə təltif edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı, layiq görüldüyü orden və mükafatlar, Şirməmməd Hüseynov haqqında akademik Rəfael Hüseynovun "Millət yaddaşının keşikçisi" və professor Asif Rüstəminin "Cümhuriyyət adamı" kimi məqalələrinin tam mətni, bir sıra görkəmli şəxslərin onun haqqında söylədikləri dəyərli fikirlər yer alır. Elektron məlumat bazasında alimin müəllifi və redaktoru olduğu, ön söz yazdığı kitabların, məqalələrin siyahısı təqdim edilir.

Müəllif haqqında qələmə alınan kitab və məqalələrin yer aldığı elektron bazada alimin xatirəsinin əbədiləşdirilməsinə dair məlumatlar, virtual kitab sərgisi, video və foto qalereyası da sərgilənir.

Xatırladaq ki, 2019-cu ildə Parlament Jurnalistlər Birliyi "Şirməmməd Hüseynov" media mükafatı təsis edib. Bu mükafat fəaliyyəti və yaradıcılığı ilə jurnalistikanın inkişafına töhfə vermiş, bu sahədə yüksək xidmətlər göstərmiş, jurnalistikanın tədrisi sahəsində qazandıqları mühüm nailiyyətlərə görə fərqlənən şəxslərə verilir.

Milli Məclisin iclasında çıxış edən maliyyə naziri Samir Şərifov 2025-ci ilin büdcə zərfinin üçüncü oxunuşda müzakirəsi zamanı siyasi partiyaları sevindirən məlumat çatdırıb. Nazir bildirib ki, ölkə Prezidentinin tapşırığı ilə siyasi partiyalara maliyyə yardımının ayrılması üçün ilkin proqnozlaşdırılan vəsaitin 1 milyon manat artırılması nəzərdə tutulub.

Samir Şərifovun sözlərinə görə, bu da əvvəl nəzərdə tutulan vəsaitdən 20 faiz artıqdır. Bu gün dövlət başçısının siyasi iradəsi ilə həyata keçirilən sistemli islahatlar - imzalanan fərman və sərəncamlar respublikamızın postneft dövrünə uyğunlaşdırılması, sahibkarların hərtərəfli dəstəklənməsi yolu ilə qeyri-neft sektorunun inkişafının sürətləndirilməsi məqsədi daşıyır. Azərbaycanın yeni siyasi konfigurasiyası Prezident İlham Əliyevin iradəsinin nəticəsidir.

Maliyyələşmə partiyaların fəaliyyətini şəffaflaşdırmaq, onların müxtəlif qruplardan asılılığını azaltmaq üçün mühüm rol oynaya bilər. Dünyanın bir çox ölkələrində partiyalar dövlət büdcəsindən maliyyələşir. Partiyaların inkişafı, cəmiyyətdə fəal rol oynaması, siyasi fəallığının təmin edilməsi, kənar qüvvələrin maliyyə asılılığından xilas olması baxımından bu, vacibdir. Parlament seçkilərində proporsional seçki sisteminin tətbiq edildiyi ölkələrdə partiyalara dövlət büdcəsindən maliyyə ayrılması daha asandır və parlamentdə təmsilçilik hüququ qazanan partiyalara şamil olunur. Azərbaycanda ötən il qüvvəyə minən "Siyasi partiyalar haqqında" Qanuna görə, seçkilərdən sonra partiyaların maliyyələşməsi ilə bağlı qaydalar da qüvvəyə minib. Yeni qanuna əsasən, dövlət tərəfindən ayrılan vəsait aşağıdakı kimi bölünür:

- Vəsaitin 40%-i parlamentə düşən partiyalar arasında bərabər bölünür.
- Vəsaitin 50%-i deputatların sayına, yəni 125-ə bölünür və alınan nəticə parlamentdə təmsil olunan partiyalardan seçilən deputat sayına vurularaq həmin siyasi partiyalara verilir.
- Vəsaitin 5%-i təkrar və əlavə seçkilər nəticəsində, həmçinin fəaliyyətdə olan deputatların partiya mənsubiyyətinin yaranması (dəyişməsi) ilə əlaqədar Milli Məclisdə təmsil olunan yeni siyasi partiyalara ayrılır.
- Vəsaitin 2,5 faizi isə parlament seçkilərində iştirak edən və namizədləri etibarlı səs qazanan, lakin parlamentə düşməyən partiyalar

Hakimiyyət partiyaları gücləndirir - hökumətin anonsu

Dövlət büdcəsindən siyasi təşkilatlara maliyyə dəstəyinin daha bir milyon artırılmasına reaksiyalar:
"Dövlət başçısına bir təşəkkür borcumuz var"

arasında bərabər, yerdə qalan 2.5%-i isə həmin partiyalar arasında proporsional qaydada (yeni aldıqları səsə uyğun olaraq) bölünür. Beləliklə, qanuna əsasən parlamentdə təmsil olunmayan partiyaların da dövlətdən maliyyələşməsinə mümkün edib. Əvvəlki qanunda vəsaitin bölünməsi ilə bağlı ilk hissə, demək olar ki, eynidir. Burada əsas fərq parlamentdə təmsil olunmayan partiyalarla bağlıdır. Əvvəlki qanunda parlamentdə təmsil olunmayan partiyalar dövlətdən yardım almaq üçün seçkilərdə ən azı 3% səs qazanmalı idi. İndi bu qayda ləğv edilib və səs qazana bilən bütün partiyalara aid olacaq. Parlamentdə təmsil olunmayan aşağıdakı siyasi partiyalar dövlətdən maliyyə yardımı alır:

- Müsavat Partiyası;
- Ağ Partiyası (AğP);
- Azərbaycan Ümid Partiyası (ÜMİD);
- Azərbaycan Xalq Partiyası (AXP);
- Azərbaycan Demokrat Partiyası (ADP);
- Ədalət Partiyası;
- Müasir Müsavat Partiyası (MMP);
- Klassik Xalq Cəbhəsi Partiyası (KXCP);
- Milli Dirçəliş Hərəkatı Partiyası (MDHP);
- Yeni Zaman Partiyası (YZP);
- Gələcək Azərbaycan Partiyası (GAP);
- Haqq Ədalət Partiyası (HƏP);
- Azad Vətən Partiyası (AZAD VƏTƏN).

Qeyd edək ki, ötən il Azərbaycanda 26 siyasi partiya qeydiyyatda olub. 2024-cü ilin büdcəsində partiyalar üçün 5 milyon manat vəsait ayrılıb. Görünür ki, hakimiyyət siyasi partiyaların fəallığını artırmağa çalışır. Bəs məbləğin 1 milyon artırılmasının partiyaların işinə nə kimi təsiri olacaq?

Milli İstiqlal Partiyasının (AMİP) sədri, deputat Arzuhan Əlizadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, siyasi partiyaların stimullaşdırılması üçün növbəti addım atılıb. Onun sözlərinə görə, qanunvericiliyə edilən dəyişiklikdən sonra bu dəstəkdən parlamentdə təmsil olunmayan partiyalar da yararlanı bilər: "Biz məbləğin artırılacağı qərarını gözləyirdik. Sadəcə, Qarabağın bərpası, azad edilən ərazilərə qayıdış, ölkənin müdafiə xərclərini nəzərə alaraq, bunu demək etik olmazdı. Ancaq göründüyü kimi, parlamentdə təmsil olunmayan partiyalar da maliyyə dəstəyi alırlar. Bununla bağlı Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev xüsusi göstəriş verib və bizim də dövlət başçısına bir təşəkkür borcumuz var".

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı qeyd etdi ki, büdcədən partiyalara vəsait ayrılması vacib mə-

sələdir: "Əvvəllər də bu məsələ var idi, amma müəyyən məhdudiyyətlər mövcud idi. Son dəyişiklik əsasında isə parlamentə düşməyən partiyalar da maliyyə dəstək alaçaqlar. Düzdür, orada da müəyyən şərtlər var, üstünlük parlament partiyalarına verilir, amma bütün hallarda, 1 milyon vəsaitin artırılması ciddi bir rəqəmdir. Çünki partiyalar normal fəaliyyət göstərməlidirlər".

Partiya sədri əlavə etdi ki, Azad Vətən iki il əvvəl təsis olunub: "Artıq yeni siyasi münasibətlər formalaşır. Bəzi çıxıran partiyalar var ki, özlərini necə göstərmək lazım gəldiyini bilmirlər. Lakin əksər partiyalar normal fəaliyyətini davam etdirirlər. Partiyalar ölkənin idarəçiliyində, cəmiyyətin həyatında mühüm faktordur. Ona görə dövlətdən dəstək alınmalıdır. Bu dəstək həm də xarici qüvvələrin təsiri altına düşməmək üçün vacibdir. Həmin asılılığı aradan qaldırmaq lazımdır. Partiyalar dövlətçiliyə xidmət etməlidir".

A.Nağı dedi ki, Prezidentin bu təşəbbüsü diqqətəlayiq məsələdir: "Sadəcə, biz bu dəstəkdən hələlik istifadə edə bilməmişik. Qanunda göstərilir ki, partiyanın büdcəsində vəsaitin hərəkətliyi olsun. Bizim partiya isə nə pul köçürülüb, nə transfer edilib deyə bu imkandan yararlanı bilməmişik. Düşünürəm ki, bu bəndə düzəlişə ehtiyac var".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Məlum olduğu kimi, Azərbaycan Ermənistanın sülh sazişi layihəsi ilə bağlı təkliflərinə cavab verib. Bakı sülh sazişi üzrə 11-ci təkliflər paketini qarşı tərəfə göndərüb. Amma hələ Ermənistandan bir cavab yoxdur.

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan iki ölkə arasında sülh sazişinin əsas şərti kimi Ermənistan Konstitusiyasına dəyişiklik edilməsi ilə bağlı Azərbaycanın tələbini qəti şəkildə rədd edib. Paşinyan Ermənistan Konstitusiyasında Azərbaycana qarşı ərazi iddialarının olmadığını iddia edib. Paşinyanın bu mövqeyi sülh müqaviləsinin bağlanması, həm də iki ölkə arasında sərhədin demarkasiyası prosesində irəliləyiş olacağı ilə bağlı şübhələr yaradır. Dalana dirənmiş bu vəziyyət təbii olaraq ortaya sual çıxır: bu qeyri-müəyyən vəziyyət hələ nə qədər davam edə bilər? Müharibənin bitməsindən 4 ildən çox zaman keçib, amma iki qonşu ölkə hələ də öz aralarında heç bir sülh müqaviləsi imza-

Sülh müqaviləsi olmadan daha iki il

Bakı sülh sazişi üzrə 11-ci təkliflər paketini qarşı tərəfə göndərüb, amma Ermənistandan cavab yoxdur; Qərbin diktəsi ilə rəsmi İrəvan sülh pərdəsi arxasında hiyləgər plan hazırlayır

isə o deməkdir ki, ən azı iki il sülh müqaviləsinə Azərbaycanın şərtləri ilə qəbulunu ləngitmək istəyəcək.

Deputat Sahib Aliyev “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında öncə bildirdi ki, mövcud durum fərqlidir: “Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişi olmadan, bir sıra ekspertlərin dedikləri kimi, Yaponiya-Rusiya sayaq əməkdaşlığa başlanacağını düşünmürəm. Çünki anklav kəndləri nəzərə almasaq, artıq nə Azərbaycan torpaqları əvvəlki kimi işğal altındadır, nə də Ermənistan. Anklavlar

ni yerinə yetirəcəyini düşünmürəm. Onun qonşularına qarşı torpaq iddiası irəli sürmənin doğru olmadığından, “real” Ermənistandan bəhs etməsi sülh göyərçini görünüşü yaratmaqdır və eyni zamanda Azərbaycanla Türkiyəyə hayların arasında pisin yaxşının elə məhz özü olduğunu çatdırmaqdır. Sonuncunun nə məqsədlə edildiyini açıqlamağa gerek duymuram və bir daha vurğulayıram ki, Paşinyan 2019-cu ildəki adamdır, dəyişməyib, dəyişən, daha dəqiqi, dəyişdirilən onun ritorikasıdır. Reallıq bu-

Sülhün aktuallaşdığı və delimitasiya komissiyalarının görüşlərinin keçirilməsi fonunda Fransanın Ermənistanı silahlandırması, ABŞ-ın bütün vasitələrlə Azərbaycana qarşı haqsız dezinformasiya hücumları sülh prosesinə əngəl törədir”. **T.İsmayilov qeyd etdi ki, Qərb şəbəkələri hazırda Ermənistan cəmiyyəti içərisində Azərbaycan əleyhinə aqressiv ritorikanın qalmaqasında maraqlı tərəf kimi görünür:** “Qərb Ermənistanı rəsmi Moskvaya qarşı qızışdırmaqla regional platformaları da sabotaj et-

Ermənistan Rusiya telekanallarını bağlayır

Ermənistan hökuməti Rusiya telekanallarının ölkə ərazisində yayımını dayandırmağa hazırlaşır. Telegraf.com xəbər verir ki, bu barədə “Past” məlumat yayıb. Nəşr yazır ki, Paşinyan hökuməti uzun müddətdir Ermənistanda Rusiya kanallarının multiplekslərdən çıxarılması məsələsini aktiv şəkildə müzakirə edir:

“Hakim “Vətəndaş Müqaviləsi” Partiyasına yaxın mənbələrimiz bildirir ki, Paşinyan hakimiyyətinin bu məsələdə, yeni Ermənistanda Rusiya telekanallarının yayımını birdəfəlik kəsmək barədə yekun qərar var.

Mənbəmizin sözlərinə görə, proses yanvar ayından başlayacaq. Yeri gəlmişkən, hakimiyyətin multipleksdə olmayan Rusiya kanallarının yayımını məhdudlaşdırmaq variantları tapmağa çalışdığı barədə də məlumat var”.

Avropalı diplomatdan Azərbaycanla sərhəddə təxribat

Niderland səfiri Marike Monroy Vinter Avropa İttifaqının (Aİ) Ermənistandakı müşahidə missiyasının ofisində olub. Bu barədə missiyanın X səhifəsində məlumat verilib.

“Niderlandın Ermənistandakı səfiri Marike Monroy Vintəri Aİ missiyasının ofisində qəbul etmək şərəfidir. Səfir missiyanın yerlərdə fəaliyyəti ilə bağlı məlumatlandırılıb, Niderland heyəti ilə görüşüb və Xaçık kəndi ərazisində patrul xidmətinə qoşulub”, - məlumatda belə qeyd olunur.

Hazırda Aİ missiyasında 7 hollandiyalı nümayəndə çalışır.

Qeyd edək ki, niderlandlı diplomatdan əvvəl Fransanın Ermənistandakı səfiri Olivye Dekotini şərti sərhəddə bu təxribatçı prosesə qoşulmuşdu.

laya bilmir. Formal nöqtəyi-nəzərdən belə çıxır ki, Ermənistanla Azərbaycan hələ də müharibə şəraitindədir. Şərqi Avropa ölkələri üzrə ekspert, “AzadlıqRadiosu”-nun jurnalisti Vadim Dubnov (Praqa) Pressklub.az-a açıqlamasında bununla bağlı fikirlərini bölüşüb: “Prinsipcə sülh müqaviləsi olmadan da yaşamaq mümkündür. Çünki sərhədlərin delimitasiyası, az-çox əhəmiyyəti olan çoxlu müxtəlif kiçik praktiki vacib məsələlər var. Onlar konkretidir və sülh müqaviləsi olmadan həyata keçirilə bilər”. Bu mənada bəzi ekspertlər Yaponiya-Rusiya nümunəsini də yada salırlar.

Xatırladaq ki, 2026-cı ildə Ermənistanda parlament seçkiləri keçirilməlidir. Paşinyan məhz bu seçkidən “salamat” çıxmağı hədəfləyir. Bu

haqda isə danışıqlar gedir və sərhədlərin delimitasiyası çərçivəsində bu məsələ həllini tapacaq. Amma sülh anlaşması olmadan əməkdaşlığa başlanacağını düşünmürəm. Söhbət Azərbaycanla Ermənistan arasında qurulaq əməkdaşlıqdan gedirsə, bu, ilk növbədə kommunikasiyaların açılması deməkdir”. Milli Məclis üzvü xüsusilə vurğuladı ki, kommunikasiyaların açılması bizim tələb etdiyimiz kimi, Zəngəzur dəhlizindən başlamalıdır. Sülhə gəldikdə, S.Aliyev əminliklə qeyd etdi ki, Ermənistan rəsmilərinin bu haqda açıqlamaları möhtəkirlikdən, revanşizm hazırlıqlarını, durmadan hərbi potensiallarını artırmaqlarını pərdələməkdən başqa bir şey deyil: “Mən hətta 2026-cı il seçkisini udduqdan sonra belə Paşinyanın öz xoşuna Azərbaycanın tələbləri-

dur ki, nifrət pandemiyasının hələ uzun müddət davam edəcəyi hay toplumunda pisin yaxşılıarı da hələ ki, Paşinyanla bəzi komanda üzvləridir”.

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin sektor müdiri, siyasi şərhçi Tural İsmayilovun sözlərinə görə, sülh müzakirələri bəzi neoimperialist dairələri ciddi şəkildə narahat edir: “Faktiki müşahidə edilən odur ki, Qərb dövlətləri guya sülhə dəstək olduğunu bildirsələr də, əslində Ermənistanı əlaqələrin normallaşmasından uzaqlaşdırırlar. İlin sonuna qədər sülhlə bağlı Azərbaycanın qalib ölkə kimi diktə etdiyi şərtlər Ermənistan tərəfindən qəbul olunmuş görünərsə də, rəsmi İrəvandan siyasi rıçaq kimi istifadə edən qüvvələr prosesin “ölü nöqtədən” tərpenməməsi üçün əllərindən gələni əsirgəmirlər.

mək məqsədi güdür. Ümumiyyətlə, bu bölgənin əsas güclərinin koordinasiya fəaliyyətinin və regional əməkdaşlığının pozulması Ermənistandan təsir aləti kimi istifadə etmək istəyən müstəmləkəçi Fransa və ABŞ mərkəzli qüvvələrin əsas hədəflərindəndir”. **Ekspert qeyd etdi ki, bundan əlavə, Ermənistanı sülhdən yayındıranlar, regionda qızışdıranlar heç Ermənistan xalqını da düşünmürlər:** “Əksi olsaydı, Fransa Ermənistanı silahlandırmaz, ABŞ-ın Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi (USAID) və oxşar fondlar bu ölkəni dəstəkləməzdi. Ermənistanın dövlət kimi mövcudluğu təkə Azərbaycanla sülh müqaviləsinin imzalanmasından asılıdır. Ermənistan bunu dərk edərək ya regionda əməkdaşlığa çalışacaq, ya da bu ölkənin siyasi alət kimi istifadəsi

davam edəcək. Ermənistanın bir dövlət olaraq düşdüyü çətin iqtisadi vəziyyətdən və siyasi xaosdan yeganə qurtuluşu Azərbaycanla sülhdən keçir. Ermənistan iradə göstərməli, Türkiyə ilə münasibətləri normallaşdırmalı, eyni zamanda regional əməkdaşlıqdan imtina etməyərək bölgənin güc mərkəzləri ilə hesablaşmağı bacarmalıdır”.

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadə əmindir ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsi məhz qarşı tərəfin qeyri-konstruktiv mövqeyinə görə bu il də bağlanmadı: “Çünki Nikol Paşinyan konstitusiyada Azərbaycana qarşı ərazi iddialarını çıxarmaq istəmir və tələbləri qəbul etmir. O, bunu parlament seçkilərindən sonra etməyi hədəfləyir. Paşinyan müstəqillik bəyannaməsini Ermənistanın inkişafını qarşısını alan sənəd kimi qeyd etsə də, daxili auditoriyaya görə anti-Azərbaycan iddialarını dəyişmək istəmir”. Bununla belə, M.Əsədullazadə hesab edir ki, ikitərəfli danışıqlarda sərhədlərlə bağlı irəliləyişlər var: “Amma Azərbaycanın tə-

ləbi təkə konstitusiyaya məsləhi ilə bağlı deyil. Bura Zəngəzur dəhlizinin açılması da daxildir. Regionda yeni siyasi reallıqlar yaranır. Ermənistan prosesləri düzgün qiymətləndirə bilmir. 2026-cı ilə kimi yeni çağırışlar ortaya çıxa bilər. Ona görə də Ermənistan tərəfinin hazırkı siyasəti müharibə şəraitinin davam etməsinə xidmət edir. Məhz Ermənistanın silahlanması, müdafiə nazirinin Fransaya səfəri və hərbi müqavilə bağlanması bunu göstərir”. **Siyasi şərhçi hesab edir ki, iki ölkə arasında sülh müqaviləsi olmadan əlaqələrin normallaşması mümkün deyil:** “Çünki Ermənistan ağır şəkildə Azərbaycana qarşı müharibə aparıb, revanşistlər hələ də qalmaqdadır. İki ölkə arasında hüquqi baza olmalıdır sülh sazişi üçün. Ermənistan tərəfi sülhü gecikdirsə, silahlanmaya davam edərsə, bu ölkə ilə bağlı tədbirlər görülməlidir. Demək olar ki, Türkiyə də Ermənistanı sülhə tələsdirir. Türkiyə global gücdür və regionda söz sahibidir”.

□ **E.PASASOY,**
“Yeni Müsavat”

Ermeni hakimiyyəti Qarabağın Azərbaycana məxsus torpaqlara mülkiyyət hüququ sənədləri təqdim edirdi. Bu barədə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan “Facebook”-da məlumat verib. Bu açıqlama Təvəş bölgəsinin Kirants kəndində qonşu Azərbaycan torpaqlarına iddia edən sakinlərin qanunsuz torpaq mülkiyyəti məsələlərinin araşdırılmasına səbəb olub.

“Kirantsda mübahisəli olan bir neçə mülkiyyət şəhadətnaməsi çox güman ki, qanunsuz şəkildə verilib. Hökumət onların hüquqi əsaslarını araşdırdı və heç bir qanuni əsas tapmadı,” - deyər Paşinyan bildirib və əlavə edib ki, məsələ hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən araşdırılır.

Azərbaycan ilə Ermənistan arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə Dövlət Komissiyasının görüşündə əldə olunan razılaşma çərçivəsində Qazaxın qaytarılan 4 kəndindən biri də Xeyrimli idi. Bu kənd 1992-ci il martın 8-də ermənilər tərəfindən işğal olunub, insanlar yurdlarından didərgin düşüblər. Xeyrimlinin əhalisi əkinçilik, heyvandarlıq və tütünçülük məşğul olub.

Kənd sakinləri məcburi köçkün düşən gündən rayonun müxtəlif yerlərində məskunlaşmalı olublar. Əksəriyyəti isə o vaxt məcburi köçkünlər üçün salınan qəsəbədə yaşayıblar. Sakinlər bildirirlər ki, 32 ildir kəndlərdən kənarda yaşamaq məcburiyyətində qalıblar. Gələn il Qazaxın yeni işğaldan azad olunan Xeyrimli, Aşağı Əskipara, Bağanis Ayırım və Qızıllı kəndlərində yeni zastavalər tikiləcək.

Bu sözləri “Qazax” Əlahid-də Sərhəd Diviziyasına təşkil olunan mediatur zamanı Dövlət Sərhəd Xidmətinin (DSX) Sərhəd Qoşunlarının komandanı general-leytenant Araz Məmmədov Qazaxın işğaldan azad olunan Xeyrimli kəndində deyib.

Silahlı Qüvvələrin Hərbi Polisinin sabiq reisi, ehtiyatda olan polkovnik Rövşən Məhərrəmov “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, Paşinyan özü erməni müxalifətinin cavabını layiqli verir: “Bilirsiniz ki, demarkasiya və delimitasiya işləri aparıldı. Bu işlər aparılan zaman bütün sərhəd nöqtələri müəyyən edildi. Nəticədə sərhəd olan bu dörd kənd Azərbaycan tərəfə keçdi. Yeni hansı ərazilər özəlləşdirilmişdisə, qaytarıldı. Sovetlər dağılan zaman o kəndlər Azərbaycan tərəfə idi. Bir sözlə bu kəndlər Azərbaycanın tarixi torpaqlarıdır. Onun özəlləşdirilməsi qeyri-qanuni idi. Əgər bunu qeyri-qanuni özəlləşdirmişdilər, kompensasiyanı erməni hakimiyyətinin özü ödəməlidir. Burada problem varsa, bu onların öz problemləridir. Bizim hələ 4 kəndimiz Ermənistan tərəfə qalıb, Qazaxın 3, Naxçıvanın bir kəndi. Ermənilər bu istiqamətdə fəaliyyətlərini bir tərəfli dayandırbılar. Bilirsiniz ki, Şahid Mustafayev Azərbaycan tərəfdən belə bir mühüm komissiyanın rəhbəridir. Onun özü də həmin əraziləri çox yaxşı tanıyır. Çünki həmin ərazilərdə böyüyüb başa çatıb, orada təhsil alıb. Təbii ki, bu zastavalər müləq formada inşa olunmalıdır. Hələ ki, müvəqqəti zastavalər salınıb. Onlara böyük şərait yaradılmalıdır. O şərait boşaldılmış kəndlərdə müləq formada yaradılacaq. Yeni bizim sərhədcilər çox rahat formada öz vəzifələrini icra edəcəklər. Cənab prezident dəfələrlə qeyd edib ki, o kəndlərə

Qazağın torpaq sahələrinə erməni “kupçası” - qalmaqal

Xeyrimli kəndində azərbaycanlılara məxsus torpaq sahələrinə qanunsuz mülkiyyət şəhadətnaməsi verilib

müləq qayıdacağıq. Həmin bu 4 kənddə yəqin ki, bərpa işləri aparılacaq. Dövlət proqramına uyğun şəkildə o kəndlərə də bizim vətəndaşlar qayıdacaq.”.

Əslən Qazaxdan olan AĞ Partiya başqanının müşaviri, siyasi şərhçi Azər Hüseynov bu cür sənədlərin yalnız işğalçı qüvvələrin məqsədini güdmədiyini vurğuladı: “Qazax rayonu, Azərbaycanın qərb sərhədində yerləşən və strateji əhəmiyyət

kəsb edən bir regiondur. Həm tarixi, həm də coğrafi mövqeyinə görə bu rayon, ölkənin milli təhlükəsizliyi və ərazi bütövlüyü baxımından xüsusilə vacibdir. Qazaxın kəndlərinin işğalı 1990-cı illərdəki siyasi və hərbi vəziyyətin nəticəsi olaraq baş verib. Bu gün Azərbaycanın müstəqilliyinin və ərazi bütövlüyünün bərpa olunması ilə Qazaxın işğaldan azad edilmiş hissəsi artıq Azərbaycanın suverenli-

yi altına qayıdıb. Ermənistan tərəfindən işğal edilmiş ərazilərdə verilən mülkiyyət sənədləri, ölkəmizə çox ciddi hüquqi imkanlar yaradır. Azərbaycan, bu sənədləri əsas tutaraq, Ermənistan qarşısında mülkiyyət hüquqlarının pozulması və ərazi bütövlüyünün əleyhinə edilən hərəkətlərə dair iddialar qaldıra bilər. Bu iddialar əsasında, həm Azərbaycan dövlətinin, həm də Qazax sakinlərinin hüquqları qoru-

naaraq, beynəlxalq məhkəmələrdə müvafiq təzminatlar tələb edilə bilər. Dövlət olaraq da bu məsələlərin hüquqi çərçivədə həll edilməsi Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə haqlı mövqeyini daha da gücləndirir.

Ermənistanın bu cür sənədləri təqdim etməsi yalnız mülkiyyət məsələlərini deyil, həm də dövlətin öz vətəndaşları ilə bağlı yaratdığı hüquqi məsələləri ön plana çıxarır. Belə bir vəziyyət, Paşinyan hökumətinin daxili siyasətində istifadə etdiyi mübarizəyə çevrilir. Köhnə hökumətin dövründə işğal altındakı ərazilərdə həyata keçirilən hər hansı bir hüquqi və ya inzibati fəaliyyət, bu gün Paşinyan tərəfindən yerli siyasi mübarizə məqsədləri üçün istifadə olunur. Bu sənədlər həmçinin, Ermənistanın mülkiyyət məsələləri ilə bağlı öz vətəndaşları ilə qarşı-qarşıya gəlməsinə səbəb olur, çünki işğal edilmiş ərazilərdə verilən sənədlər hüquqi olaraq qeyri-qanunidir və bu, erməni vətəndaşları tərəfindən də etirazla qarşılanır”.

□ **Cavanşir ABBASLI**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycandan qovulanlar Borçalıya necə yerləşdi- İranın “revanşı”

Cənubi Qafqazın ən çox müsəlman əhalisi olan yeganə xristian dövlətində Tehran “təsir agentləri” yaratmaq iddiasından əl çəkmir - Natiq Cəfərli səbəbləri və çıxış yollarını sadaladı

Gürcüstan Cənubi Qafqazın ən çox müsəlman əhalisi olan yeganə xristian dövlətidir. Bu ölkənin İslam dininə etiqad edən vətəndaşlarının əhəmiyyətli hissəsini isə etnik azərbaycanlılar təşkil edir. Son statistik məlumatlara əsasən, Gürcüstanda yaşayan etnik əhalinin sayı 440 min nəfərə yaxındır və onlar əsasən Borçalı regionunda məskunlaşıblar.

Etnik azərbaycanlılar amili Gürcüstanın qonşularla, xüsusilə də Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətlərində mühüm, stabilizirici və əlaqələndirici rol oynayır. Lakin regionun bir başqa müsəlman dövləti də var ki, Gürcüstanın azərbaycanlı icması onun üçün ideoloji və sosial təsir aləti kimi ciddi maraq obyektidir. Söhbət İrandan gedir.

Sirr deyil ki, son illər İran Gürcüstanda azərbaycanlıların kompakt yaşadığı digər ölkələrin ərazilərinə sızmağı, öz ideologiyasını soydaşlarımız arasında yaymağı əsas xətt olaraq götürüb. İranın Gürcüstanda yaşayan soydaşlarımız arasında öz təsir imkanlarını genişləndirmək istəyi bir neçə mühüm amillə şərtlənir. Həmin

amillərin ən birincisi heç şübhəsiz ki, məzhəbcilik zəminində Azərbaycana dolayısı ilə təsir göstərmək gücündə olan effektiv sosial dayaq yaratmaq cəhdlərilə bağlıdır. Sirr deyil ki, Gürcüstan azərbaycanlıları Azərbaycanla sıx iqtisadi, sosial-mədəni əlaqələrə malikdirlər. Onların bir qismi isə hətta Azərbaycanda yaşayıb fəaliyyət göstərirlər. Aydın məsələdir ki, İranın radikal məzhəb təbliğatının obyektinə çevrilən bəzi soydaşlarımızın zamanla

Azərbaycana qarşı Tehranın təsir agentlərinə çevrilməsi ehtimalı çox yüksəkdir.

Göstərilən faktlardan və onların təhlilindən belə bir qənaətdə gəlmək olar ki, İranın Gürcüstanda azərbaycanlıların kompakt yaşadığı ərazilərdə nüfuz imkanlarını genişləndirməsi, həmçinin aktiv məzhəbcilik fəaliyyəti hesabına ona loyal olan sosial dayaqqlar yaratması Azərbaycan dövləti üçün müəyyən təhdidlər törətmək potensialına malikdir

Ekspertlərə görə, Gürcüstandakı soydaşlarımızın Tehran deyil, məhz Bakıya bağlı olması üçün onların sosial-iqtisadi vəziyyətinin yaxşılaşdırılması, mədəni hüquqlarının qorunması üçün planlı fəaliyyətin həyata keçirilməsi, konkret strategiyaların işlənilib-hazırlanması vacibdir. Siyasi şərhçilərə görə, Suriyadakı son hadisələr İran hakimiyyətinin Cənubi Qafqazda yenidən dini, siyasi, ideoloji təbliğatına və dayaqqlarının gücləndirməsinə sövq edə bilər.

Qeyd olunur ki, İranın Gürcüstanda güclü dini təşkilatları var: “Zeynəb”, “Fatimə” təşkilatları siə adı altında gizləniqlər. Tehranın Gürcüstandakı aktiv fəaliyyətini şərtləndirən digər amil isə son zamanlar xeyli sayda İran vətəndaşının yaşamaq və biznes fəaliyyəti üçün bu ölkəyə üz tutmasıdır. Belə bir şəraitdə zamanla Gürcüstanda zəngin və çoxsaylı İran diasporunun yaranması qaçılmazdır. İranlı missionerlərin birinci dalağı isə Borçalıya məhz sahibkarlıq pərdəsi altında gəlmədi və humanitar yardım adı altında etnik azərbaycanlıları müxtəlif fəaliyyət sahələrinə cəlb etmişdi. Gürcüstan azərbaycanlılarının kompakt yaşadığı Borçalı bölgəsi də sözügedən dövrdə ölkənin sosial-iqtisadi cəhətdən ən geridə qalmış bölgələrindən hesab olunurdu. İranlıların gətirdikləri kiçik sərmayələr, sahibkarlıq fəaliyyəti, həmçinin gənclərin pulsuz şəkildə İranın dini universitetlərinə ali təhsil üçün yola salınması yerli əhali arasında Tehrana olan rəğbəti əhəmiyyətli dərəcədə gücləndirmiş oldu.

REAL Partiyasının sədri Natiq Cəfərinin “Yeni Müsavat”-a bildirdiyinə görə, Gürcüstanda qanunvericilik bazası rahat idi deyə bundan istifadə olundu: “Dini icmaların qurulması, QHT qanunlarının xeyli liberal olması həmin şəbəkələrə əl-qol açmağa imkan verdi. Bundan da xeyli ölkələr, eləcə də İran istifadə etdi. Çünki bura qədər Marneulidə sünni məzhəbinin üzvləri daha çox idi. Bolnisi, Dmanisi kimi rayonların kəndlərini əhatə edirdi.

Amma azərbaycanlıların ən çox yaşadığı Marneulidə sünni məzhəbi güclü idi. Ona görə bu region xüsusi seçildi, bəzi mərkəzlər açıldı, Gürcüstan qanunvericiliyi də sadə idi deyə engel olmadı. Nəticədə yeni məscidlər tikildi, nüfuz dairəsi artdı, son 15 ildə təsir gücləndi”.

Partiya sədrinin sözlərinə görə, Azərbaycanda əhalinin 60-70 faizi şiədir və burada hər hansı problem yoxdur: “Yeni Gürcüstanın bu bölgələrində şiəliyin artması məsələsi problem deyil, sadəcə, oradakı azərbaycanlıların seçdiyi müştəhidlər yerli ilahiyatçılar, din alimləri yox, İrandakılardır. Problem buradan qaynaqlanır. Təbii ki, Azərbaycan dövləti dini işlərə qarışmır, din dövlətdən ayrılır. Sadəcə, Gürcüstandakı azərbaycanlıların problemlərinə toxunmaq üçün həmin mərkəzlərin, o şəbəkənin yerinə yetirdiyi işi Azərbaycan edə bilər. Bu daha çox effekt verərdi və soydaşlarımız arasında radikal qruplara qoşulanlar olmazdı. Çünki onların problemləri olanda həmin şəbəkəyə, mərkəzlərə üz tuturlar. O baxımdan, Qardabani, Bolnisi, Marneuli kimi azərbaycanlılar yaşayan ərazilərdə QHT formatında hüquq mərkəzləri açılabilir. Bu daha çox vasitəsi ilə soydaşlarımızın problemlərini həll etməklə o qruplardan uzaqlaşdırmaq mümkündür. Məncə, Gürcüstan hökuməti də buna normal yanaşar və Azərbaycan dövlətinin bu təşəbbüsünə müsbət yanaşar”.

□ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni Müsavat”

Son günlər yenidən gündəmə gətirilən məsələlərdən biri də hərbi xidmətə çağırış yaşının aşağı salınmasıdır. Milli Məclis “Hərbi vəzifə və hərbi xidmətkeçmə haqqında” Əsasnaməyə təklif olunan dəyişiklikləri I oxunuşda müzakirə edib.

Təklif olunan dəyişikliyə əsasən, çağırışçılar ilkin hərbi qeydiyyatda alınmış və ya alınmalı olan müddətli həqiqi hərbi xidmət keçməmiş 18 yaşından 30 yaşınadək Azərbaycanın kişi cinsli vətəndaşları olacaq.

Xatırladaq ki, hazırkı qanunvericiliyə görə həmin yaş həddi 18 yaşından 35 yaşınadəkdir.

Bununla bərabər, təklif edilən dəyişikliklə çağırışçıların və hərbi vəzifəlilərin yaşayış yeri üzrə qeydiyyatda alın-

Azərbaycanın peşəkar orduya keçidi

Polkovnik hərbi xidmətə çağırış yaşının aşağı salınmasını peşəkar ordu sisteminə keçidə hazırlıq prosesi kimi dəyərləndirir

Hərbi xidmət müddəti azaldılmayacaq - rəsmi Son

günlər “Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında” və “Səfərbərlik hazırlığı və səfərbərlik haqqında” qanunlara, habelə “Hərbi xidmətkeçmə haqqında Əsasnamə”yə bir sıra dəyişikliklərin edilməsi məsələsi cəmiyyətdə geniş müzakirə olunur. Dəyişiklik təklifinə əsasən, hərbi xidmətə çağırış yaşı 35 yaşdan 30 yaşa endiriləcək.

Qanuna dəyişikliklər Milli Məclisin müvafiq komitəsində və plenar iclasında ilk oxunuşdan keçib.

Bir sıra ekspertlər çağırışçılar üçün hərbi xidmət müddətinin də endirilə biləcəyini iddia edir.

Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin mətbuat katibi Pərviz Sədrəddinov iddialara münasibət bildirib. O qeyd edib ki, dəyişikliklər bir sıra yenilikləri nəzərdə tutur: “Lakin həqiqi hərbi xidmət müddətinin azaldılması məsələsi müzakirə mövzusu deyil. Yeni ali təhsilli çağırışçılar əvvəllər olduğu kimi, 12 ay, digər hallarda isə 18 ay müddətində həqiqi hərbi xidmətə gedəcəklər”.

Mətbuat katibinin sözlərinə görə, bəzi xəbər saytlarında, sosial şəbəkə səhifələrində tirajlanan xəbərlər, həmçinin ekspertlər tərəfindən bildirilən fikirlər ictimaiyyət arasında çaşqınlıq yaradıb.

“Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti qanunun müvafiq müddəalarının təkmilləşdirilməsinə dair təkliflər verib və layihə Milli Məclisin “Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsi”nə təqdim edilib. Hazırda komitə üzvləri tərəfindən dəyişikliklər müzakirə olunub və Milli Məclisin plenar iclasına çıxarılıb. Milli Məclis tərəfindən qəbul edildiyi və ölkə başçısı tərəfindən imzalandığı təqdirdə qanunun yeni müddəaları qüvvəyə minəcək.

Ona görə də bir daha bildirirəm ki, hələlik qanuna heç bir dəyişiklik edilməyib. Sadəcə, bir qədər səbirli olub, nəticəni gözləmək lazımdır”, - P.Sədrəddinov bildirib.

ması və ya qeydiyyatdan çıxarılması, əlilliyinin müəyyən edilməsi, onların soyadının, adının, atasının adının dəyişdirilməsi, vətəndaşlıq vəziyyəti aktlarının qeydiyyatında doğum tarixi və yeri haqqında dəyişikliklər edilməsi, ölümünün qeydiyyatı, habelə onlar barəsində cinayət işinin başlanılması və ya məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmü barədə məlumatı müvafiq icra hakimiyyəti orqanına təqdim etməli olan aidiyyəti orqanlar tərəfindən “Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında” Qanunla müəyyən edilmiş müddətlərdə təqdim edilməməsinə görə vəzifəli şəxslər 300 manatdan 500 manatadək (hazırda 150-250 manat) məbləğdə, hüquqi şəxslər 900 manatdan 1 100 manatadək manatadək (hazırda 300-500 manat) məbləğdə cərimə ediləcəklər.

Qeyd olunub ki, qanuni əsas olmadan hərbi xidmətdən yayınmaq üçün növbəti

hərbi çağırışdan və ya səfərbərlik üzrə çağırışdan boyun qaçırma iki ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır. Eyni əməllər müharibə vaxtı törədildikdə üç ildən altı ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

Müzakirələrdən sonra layihə səsə qoyularaq birinci oxunuşda qəbul edilib.

Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri Arzu Nağıyev deyib ki, yaş həddi müharibə şəraitində ordunun komplektləşdirilməsi istiqamətində atılan addımlarla əlaqədar 35-ə qaldırılmışdı: “Amma artıq bu gün ordunun komplektləşdirilməsində problem yoxdur. Fiziki, psixoloji hazırlıq, yetkinlik baxımından bu yaş nəzərə alınır”. Hərbi xidmətlə bağlı yeni qanunlar peşəkar orduya keçidlə bağlı müzakirələri də

gündəmə gətirib. Adətən peşəkar ordu sisteminə çağırış kampaniyasına son qoyulur. Peşəkar orduda əsgər maaş alır. Peşəkar orduya keçid böyük maliyyə tələb edir.

Azərbaycan davamlı olaraq hərbi qüvvələrini modernləşdirir. Bu modernləşmə də ən müxtəlif istiqamətlərdə gedir. Xüsusən də ordunun şəxsi heyətinin peşəkarlığının yüksəldilməsi və hərbi texniki təchizat istiqamətlərini qeyd etmək lazımdır. Müqavilə əsasında ordunun təşkilinə gəldikdə, hesab edirəm ki, Azərbaycan Silahlı Qüvvələri kifayət qədər yüksək peşəkarlığa malik bir ordudur.

Ordumuz dünyanın ən aparıcı 50 ordusu sırasında yer alıb. Bu göstəricilər onu qeyd etməyə əsas verir ki, ordumuz indiki şərtlər daxilində də yüksək peşəkarlığı ilə seçilən bir ordudur. Hazırda ordu 70 faizədək peşəkar hərbiçilərdən ibarətdir. 44 günlük müharibə dövründə

də sübuta yetirildi ki, bu sahədə peşəkar hərbiçilərin olması daha böyük əhəmiyyət daşıyır. Buna görə də düşünürəm ki, Azərbaycan Ordusu bu yöndə quruculuğu davam etdirəcək.

Digər tərəfdən, ordumuz Türkiyə modelinə keçmək üçün Ali Baş Komandan İlham Əliyevin qarşısına qoyduğu tapşırığı yerinə yetirməkdədir. Həmin tapşırığı əsasında gələcək dövrlərdə hərbi sahədə peşəkarların üstünlük təşkil etməsi nəzərdə tutulur.

“Hərbi vəzifə və xidmətkeçmə haqqında” Qanuna ediləcək yeni dəyişikliklər Azərbaycanın peşəkar orduya keçidini də nəzərdə tuturmu? Həmçinin Türkiyə ordusu modelinə keçidi.

Hərbi ekspert, polkovnik Rövşən Məhərrəmov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, yeni qəbul ediləcək “Hərbi vəzifə və hərbi xidmətkeçmə haqqında” Qa-

nunda çoxlu sayda yeniliklər nəzərdə tutulub:

“Cəmiyyət və mütəxəssislər tərəfindən alqışlanan bu dəyişikliklərin nədən ibarət olduğu barədə artıq bir neçə gündür ictimaiyyət kifayət qədər məlumatlanıb. Xüsusilə də əsgərliklə bağlı yaş həddinin 35-dən 30-a endirilməsi cəmiyyətdə yaxşı qarşılanır. Bu, bir daha onu göstərdi ki, dəyişikliklər zamanın, orduda islahatlar prosesinin meydana gətirdiyi tələblə yanaşı həm də cəmiyyətdən gələn sosial sifarişdən irəli gəlir. Bu gün sərhədlərimizi Dövlət Sərhəd Xidmətinin hərbi qulluqçuları qoruyur. Ordu isə mütəmadi olaraq döyüş hazırlığı ilə məşğuldur. Ordumuzun komplektləşdirilməsi problemi qətiyyən mövcud deyil. Qanunda yeni dəyişikliklərdən sonra ordunun ştat strukturunda heç bir dəyişiklik bu səbəbdən olmayacaq. Artıq biz gördüyümüz odur ki, xüsusi qoşun növlərinə müddətdən artıq xidmət edən hərbi qulluqçular cəlb olunur. Xüsusi qoşun növləri xüsusi təyinatlılar, rabitə qoşunları, hava hücumundan müdafiə sistemlərinin idarə-

edilməsi, tank bölmələri əsasən müddətdən artıq xidmət edən hərbi qulluqçulardan ibarətdir. Sürücülərin əksəriyyəti müddətdən artıq xidmət edən hərbi qulluqçulardır. Ordumuzda komando briqadalarının sayı get-gedə artırılır. Bütün bunlar döyüş qabiliyyətinin daim yüksək olmasına bir stimuldur və peşəkar ordu sisteminə keçid prosesi də hesab edilə bilər. Biz artıq uzun müddətdir Türkiyə ordusu modelinə keçirik. Türk ordusu modeli də müddətdən artıq hərbi qulluq edən hərbi qulluqçular və müddətli hərbi çağırışçıları özündə ehtiva edir. Lakin şəxsi heyət əsas amillərdən biri deyil. Əsas amillər həmin ştata uyğun müasir silahların təmin edilməsidir və ordumuzda hazırda bu proses də gedir. Gələcəkdə sovetdənqalma və sonradan tərcümə olunmuş nizamnamələrdə də müəyyən dəyişikliklər həyata keçirilməlidir. Hərbi ənənələrimizə, adət-ənənələrimizə və NATO standartlarına uyğun bir nizamnamənin hazırlanmasından söhbət gedir”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Yaşlı rəqqasa pensiya maneəsi

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

Polad müəllim bizim ən uzunömürlü nazirlərdən biri olub, təsəvvür edin, Sovet İttifaqı zamanı (1988-ci ildə) mədəniyyət naziri qoyulub, yalnız 2006-cı ildə vəzifədən çıxarılmışdı. Yəni Polad müəllim Azərbaycana rəhbərlik etmiş bütün şəxslərin vaxtında nazir olmağı bacaran yeganə insandır. Hətta 90-cı illərin nakam satirik qəzeti "Çəsmə" o zamanlar belə bir zarafat yazmışdı: "Azərbaycanda prezident seçilənlər 3 şeyə and içirlər - konstitusiyaya, Qurana və Bülbüloğlunu işdən çıxarmamağa".

Nazirlikdən sonra Polad müəllim Rusiyada səfir oldu, orda da xeyli müddət qaldı. Az qalmışdı Putini yola salsın, dedilər ta bəsdir. Vətənə döndü, hazırda deputatdır və qırımından hiss edilir ki, aktiv deputat olacaqdır. Mən Polad müəllimin fəallığını alqışlayıram. Bəlkə onun sayəsində mədəniyyət sahəmişlə bağlı yaxşı qanunlar qəbul edilir.

Məsələn, 90-cı illərdə İncəsənət Muzeyimizdən 300-ə yaxın rəsm əsəri oğurlanmışdı. İçində Rembrandtın "Qadın hamamı" əsərinə qədər vardı. Təsəvvür elə. İndi bazar çıxarsan, Allah bilir neçə milyona gedərdi. Lakin mətbuat-zad rəsmlərin çirpəşdirilməsindən yazdı, dünya xəbərdar oldu. Rəsmləri auksionda satmaq alınmadı, İnterpol bəzi adamları xaricdə tutdu. Nəticədə Azərbaycanın adı dünya mediasında hallandı.

Sözgəlişi, dünən də bu dünyada tanınmağımız, şöhrətimizin bizdən fərqli olaraq sərhədlər aşmasından yazmışdım və kiçik əlavəm var. Şahmatçımız Şəhriyar Məmməd-yarovu Türkiyə gömrükçüləri tutubmuş, şübhə edirmişlər ki, özü ilə apardığı şahmatın fiqurları içərisində nəsə qaçaqmal vardır. Bu şübhə havadan yaranmayıb ki? Əzmkar diplomatımız, hərbi attaşə Qəhrəman müəllim lap təzəcə İstanbul hava limanından 70 kilo qızıl keçirməyə cəhd edərkən yaxalanmışdı. (Türkiyə dövləti ölkədən valyuta axınıni önləmək üçün qızıl gətirilməsinə müəyyən kvota, limit qoyub, səhv ələmirəm, bu üzdən türklər daha çox qızıl gətirmək istəyəndə qaçaqmalçılığa əl atırlar). Dubaydan bu qədər qızılı gətirib Türkiyədə kiməsə verməliymiş və bu işdə diplomatik, yoxlamasız keçid hüququndan yararlanmış. Yəqin faiz almış. İndi nə olsun Məmməd-yarov dünya şöhrətli idmançıdır? Diplomati belə işlə məşğul olan ölkənin idmançısından da nə desən çıxar. Türk gömrüyünü heç qınaya bilmərik. Yeri gəlmişkən, bu cür işlərdə biz tək deyilik. 2016-cı ildə Rusiyanın Argentinadakı səfirliyinin əməkdaşı 389 kilo kokaini Avropaya göndərərək ələ keçirmişdi.

Qayıdaq Polad müəllimin necə bərkiməyinə. Dünən bu gözəl insan Milli Məclisdə, mədəniyyət komitəsinin iclasında (təbii ki, Polad müəllim oranın sədri qoyulubdur - başqa nə gözləyirdiniz?) rəqqasların pensiya yaşı mövzusunun qaldırılmışdır. **Sitat:** "Əvvəl bizim rəqqaslar 20 il işləyəndən sonra təqaüdə çıxı bilirdilər. Sonra bu maddə qanundan çıxarıldı. İndi rəqqaslar ümumi qaydada pensiyaya çıxırlar. Bu, gülməli bir şeydir. Nazirlər Kabinetinin qərarı var ki, 5 yaş azala bilər. Xahiş etmişəm ki, sənədləri qaldıra qədər müzakirə edək. Qanuna dəyişiklik edək ki, onlar rahat 20-22 ildən sonra təqaüdə çıxı bilsinlər və özlərinə layiqli təqaüd alsınlar". Sitatin sonu.

Əlbəttə, Polad müəllim burada toyda-mağarda "Aynadan gözəl" havasına dingildəyənləri nəzərdə tutmur. O hesaba vursaq, hamı 40 yaşda pensiyaya çıxıb "xımir-xımir yeməlidir". Opera-baletdə-filanda, müəyyən dövlət büdcəli rəqs ansamblınının tərkibindəki rəqqasları nəzərdə tutur. Həqiqətən, o cür sənət adamları üçün 40-50 yaşdan sonra rəqs etmək çətindir. Pensiya yaşı isə 65 olub. Bəs bu rəqqaslar işdən çıxıb 15-20 il nə yeməlidir? Yəqin sayca çox olmazlar və hökumət Polad müəllimin xahişini nəzərə alar.

Lakin hökuməti də başa düşürük. Çox peşə var ki, orada 50 yaşdan sonra çalışmaq çətindir. Onları nə edəcəklər?

Üstəlik, bir məsələ var, mümkün qədər ədəb çərçivəsində onu burda yazmaq: "Yaxşı rəqqasa yumurtalar mane olur". Bu o deməkdir ki, yaxşı rəqqas 65 yaşda da oynaya bilər. Əlbəttə, oynadan olsa.

"Suriyada Bəşər Əsəd rejiminin süqutuna görə Ermənistanı bu ərəb respublikasındakı 30 minə yaxın erməninin taleyi narahat edir". Bu barədə "Nezavasiyaya qazeta" yazıb. Bildirilir ki, Suriyada yaşayan ermənilər Ermənistan hakimiyyətindən ölkəni tərk etmələrinə köməklik etməyi xahiş ediblər.

Suriya ermənilərinin öz vətənindən belə kütləvi qaçmasının əsas səbəbi ondan ibarətdir ki, ermənilər Bəşər Əsəd rejiminin "vuran əli" olub. Suriyanın vətənpərvər qüvvələrinə qarşı soyqırımları, terrorları və işğalçı səhnələrini Bəşər Əsəd əsasən ermənilərin əli ilə törədib. Hətta Əsəd rejiminin türmələrindəki cəza-ışğalçı qruplarının çoxu da ermənilərdən ibarət olub. Bunu bütün ölkə, o cümlədən də indi hakimiyyətə gələn qüvvələr çox gözəl bilir. Bu səbəbdən bundan sonrakı dövrdə Suriya ermənilər üçün bir cəhənnəmə çevriləcək.

Daha bir aktual sual Suriyada sıxışdırılan PKK dəstələri ilə bağlıdır. Minval.az yazır ki, bu fonda Suriyadan PKK yaraqlılarının əhəmiyyətli hissəsinin Ermənistanı gədə biləcəyini istisna etmək olmaz.

Çünki PKK uzun illərdir ki, erməni terror qruplaşmaları ilə əməkdaşlıq edir. PKK-da həmişə kifayət qədər erməni döyüşçülər olub. PKK nümayəndələri mütəmadi olaraq aprelin 24-də "erməni soyqırım qurbanları"nın abidəsi önünə təxribat xarakterli yürüşlərdə iştirak ediblər.

Bu gün Ermənistanda artıq işğal olunmuş Qarabağ kimi "boz zona" yoxdur. Amma yaxşı təlim keçmiş PKK yaraqlıları hərbi kadr çatışmazlığı ilə üzleşən Ermənistanın işinə yaraya bilər. Üstəlik, onlardan Azərbaycana qarşı istifadə edilməsi də mümkündür.

İstənilən halda, Ermənistanın VOMA və Yerkrapa kimi öz terror qrupları fəaliyyətini davam etdirir. Amma İrəvan heç bir halda unutmamalıdır ki, bu təxribatçı plan Ermənistanı baha başa gələ, Azərbaycan və Türkiyə İrəvanı "dəmir yumruq" vura bilər...

Deputat Azər Badamov hesab edir ki, həbsxanalarda işğencələrə məruz qalmış suriyalılar ermənilərdən qisaslarını alacaqlar: "Suriyada ermənilər Bəşər Əsədin vuran əli olub. Hətta Nubar Ozanyan briqadası Suriyanın xüsusi xidmət orqanları ilə bir yerdə çoxlu qətləmlərin törədilməsində iştirak edib. O cümlədən Suriya həbsxanalarında işğencələrin verilməsi və qətlərin törədilməsində ermənilər yaxından iştirak edib. Ermənilərin qətləmlərdə iştirakı, terrorların törədilməsi, VOMA və Yerkrapa, ASALA kimi terror qrupları dünyada məşhurdur. İkinci Dünya müharibəsi zamanı Qaraqin Njdenin rəh-

Suriyada sıxışdırılan PKK Ermənistanı sığınca...

PKK uzun illərdir ki, VOMA və ASALA terror qruplaşmaları ilə əməkdaşlıq edir, tərkibində həmişə kifayət qədər erməni döyüşçülər olub

bərlik etdiyi 35 mindən ibarət erməni dəstələri Hitlerin çirkin planlarının həyata keçirilməsində yaxından iştirak edib. Həm də Azərbaycan torpaqları işğal olunanda və 30 illik işğal dövründə Suriyadan gətirilmiş terrorçu qrupların üzvləri olan ermənilər Qarabağda yerləşdirilmişdi. Qısa olaraq qeyd etmək istəyirəm ki, ermənilərin törətdikləri soyqırımlar dünyada məşhurdur. Suriyada həbsxanalardakı cəza-ışğalçı qrupları ermənilərdən təşkil olunmuşdu. İndi isə Bəşər Əsəd rejimi devrilib və Suriya azad şəkildə öz gələcəyini qurur. Suriya rejim dəyişikliyi erməniləri çox məyus edib. O cümlədən Suriyada yaşayan 30 min erməninin onların Ermənistanı köçürülməsi ilə bağlı müraciəti də təəccüblü deyil.

Çünki həbsxanalarda işğencələrə məruz qalmış suriyalılar ermənilərdən qisaslarını alacaqlar. Ona görə də onlar Suriyadan qaçmağa çalışırlar. Həm də PKK yaraqlılarının bir hissəsinin də Ermənistanı keçə biləcəyi ehtimal olunur. Təbii ki, Ermənistanı terrorların törədilməsində peşəkarlaşmış PKK terror qruplarının yerləşməsi arzu olunmazdır. Amma Ermənistanı kimin gəlməsindən asılı olma-yaraq Azərbaycan Ordusu ölkənin suverenliyini qorumaq iqtidarındadır. Belə ki, Ermənistan tərəfindən hər hansı bir təhlükə hiss olunarsa, o zaman zərərsizləşdiriləcəkdir. Ermənilərin Azərbaycan əraziləri ilə bağlı qurduqları planları, əfsanələri darmadağın etmişik. Azərbaycan gələcəkdə də hər zaman öz ölkəsinin ərazilərinin bütövlüyünü göz bəbəyi kimi qoruyacaq və Ermənistanı kimin gəlib des-

tək verməsindən asılı olma-yaraq heç vaxt onların çirkin planları bir daha həyata keçməyəcək".

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucovun sözlərinə görə, Suriyada 61 il sürən Əsəd sülaləsinin devrilməsi ölkədə yeni dönmənin başlanğıcını qoyub: "Sonuncu rejim rəhbəri Suriyaya çox ağır miras buraxıb. Ölkə dağılıb, uzun illər xalq işğal, qorxu və repressiyalar altında yaşayıb. Əsəd ailəsinin bu çirkin və qeyri-insani davranışlarında orada yaşayan ermənilərdən geniş istifadə olunub. Etnik ermənilər rejimin işğalçı məşininin əsas hissəsi olub. Bunun müqabilində də diktatorun yanında ən yaxın yer alıblar. 13 il sürən müharibədə etnik ermənilər Əsədin düşmənlərinə, rəqib və müxalifətlərinə qarşı vuruşublar, dinc insanlara ağlagəlməz işğencələr veriblər. Sayları dəqiq bilinməyən bəzi mənbələrdə 100 min göstərilən ermənilər tək PKK tərkibində deyil, onun müxtəlif silahlı qanadlarında, o cümlədən YPG, PYD kimi çox təhlükəli terror təşkilatlarında vuruşmaqdadır. Rejimin süqutundan sonra ermənilərin və havadarlarının təşvişə düşmələri təsadüfi deyil. Onlar gözəl anlayırlar ki, törətdikləri cinayətlərin, qanlı əməllərinin cavabını Suriya xalqı verəcək. Hələ 13 illik müharibə dövründə minlərlə erməni Ermənistanın vəsiyəsi və beynəlxalq erməni diasporunun maliyyə dəstəyi ilə Azərbaycanın keçmiş işğal olunmuş ərazilərində, xüsusən də Laçın rayonunda qeyri-qanuni məskunlaşdırılmışdı. Suriyanın hazırkı qarma-qarışıqlıq və mürəkkəb döv-

□ **Cavanşir ABBASLI,**
 "Yeni Müsavat"

Bakıdan gedən amerikalı səfirdən qərribə açıqlamalar

Bugünlərdə istefa verən Libbi ABŞ-ın Azərbaycana dost olduğunu, Vaşinqtona qarşı ittihamlar səsləndiyini bəyan edib, hətta irəli gedərək "Amerika olmasaydı, "Əsrin müqaviləsi" də olmazdı" deyib - reaksiya

ABŞ-ın Bakıdakı səfiri Mark Libbi Azərbaycan rəsmilərinin Vaşinqtonun Bakıya münasibətdə qeyri-dost münasibəti haqqında ittihamlarını təkzib edib. O, Amerika Ticarət Palatasının (AmCham) iclasında çıxış edərək Azərbaycanın müstəqillik illəri ərzində iki ölkə arasındakı əməkdaşlığa yüksək qiymət verdiyini və gələcək üçün onların böyük potensialını qeyd edib.

Sitat: "Azərbaycan əvəzsiz regional nəqliyyat və logistika mərkəzinə çevrilmək üçün yaxşı mövqedədir. Biz Azərbaycanın rifahının növbəti mərhələsinin inkişafına dəstək olmaq üçün xüsusən də bu sektorlarda daha çox ticarət nümayəndəlikləri gətirməyi planlaşdırırıq". Səfir hesab edir ki, Azərbaycanın aerokosmik sektorundakı artım potensialı, kibertəhlükəsizlik təcrübəsi və rəqəmsal infrastrukturunu nəzərə alaraq, innovativ Amerika şirkətləri mühüm rol oynaya bilər: "Ötən il ABŞ-Azərbaycan əməkdaşlığının uğurları haqqında düşünərkən, şübhələrin kinli səslərini də xatırlayıram. ABŞ-a qarşı Azərbaycana ziyan vurmaq üçün vəhşi və mənasız sui-qəsdlər haqqında bir çox ittihamlar səsləndirilib. Bu cür dezinformasiyaya cavab olaraq, təkcə ötən ilin uğurlarını qeyd etmək deyil, həm də hər kəsə son bir neçə onillikdə tərəfdaşlığımızın gücünü xatırlatmaq istərdim".

Libbi dekabrın 3-də diplomatik xidmətdən istefa verib. Onun səhhəti ilə bağlı problemlərə görə səfir postundan getdiyi qeyd olunub. O, ötən ilin noyabrında ABŞ-ın Azərbaycandakı səfiri vəzifəsinə təyin edilmişdi. Özü də uzun müddət fasilədən sonra onun səfir təyinatı təsdiqlənmişdi. Məlumdur ki, Qərbdən Bakıya qarşı şantaj xarakterli təzyiqlər pik həddə çatır. ABŞ, Avropa İttifaqı (AI) Azərbaycanın ünvanına qara PR kampaniyasını hər gün bir qədər artırır. Əsas arqument insan haqlarının, media azadlığının, seçki hüququnun pozulması, jurnalistlərin və hüquq müdafiəçilərinin həbsdə olmasıdır. Sonuncu belə bəyanatlar elə dekabrın 4-də Bakıda səslənmişdi. Avropa İttifaqının Bakıdakı nümayəndəliyi Böyük Britaniya və İsveçrə səfirlikləri ilə birlikdə Beynəlxalq İnsan Hüquqları Gününə həsr olunmuş tədbirdə Azərbaycan hakimiyyətinə ittihamlar səsləndirilmişdi. Çıxış edənlərdən biri də məhz tədbirdən bir gün

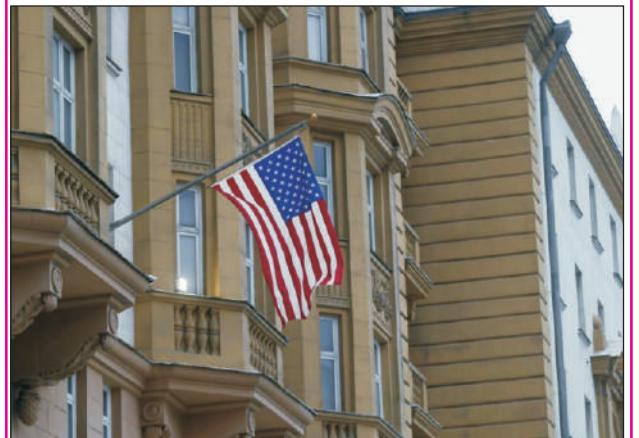
əvvəl istefa verən ABŞ səfiri Mark Libbi olmuşdu. Səfir bildirmişdi ki, "insan hüquqları və söz azadlığı uğrunda mübarizə aparənlərin bir çoxu bugünkü tədbirdə iştirak edə bilmir". Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi Qərb diplomatlarının bu bəyanatlarına reaksiya vermişdi, məhkəmə sisteminin işinə "müdaxilənin yolverilməzliyi" barədə yazı dərc edilmişdi. İndi isə Libbi tamamilə fərqli ritorikada danışır: o, daha çox iqtisadi əməkdaşlıqdan, logistika imkanlarından, Azərbaycanı global enerji təhlükəsizliyinə töhfəsindən söz açıb. Üstəlik, Vaşinqtonun Bakıya qeyri-dost münasibəti olmadığını söyləyib və Azərbaycan rəsmilərinin bu yöndə açıqlamaları ilə razılaşmayıb. Hətta "ABŞ-a qarşı Azərbaycana ziyan vurmaq üçün vəhşi və mənasız sui-qəsdlər haqqında bir çox ittihamlar səsləndirilib", - deyərək ifadələr dilə gətirib. Bu açıqlamaları necə şərh etmək olar? İstefa verən amerikalı səfir gah həbslərlə bağlı danışır, gah ABŞ-Azərbaycan arasında inkişaf edən münasibətlərdən...

Siyasi şərhçi Xəyal Bəşirovun "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, erməni-pərəst senatorların, konqresmenlərin, dövlət katibinin addımları ucbatından münasibətlərdə belə mənərə yaranıb və Azərbaycanda haqlı narazılıq doğurub: "Hətta Azərbaycan bəyan etdi ki, konqresmenlərin Blinkenə müraciəti elə Dövlət Departamentində həzrlənmişdi. Yeni biz faktlarla

danışıq. Bayden iqtidarı bu 4 il ərzində Azərbaycanı narazı salan addımlar atıb. Ümumiyyətlə, SSRİ dağıldandan sonra postsovet respublikalarının hamısına dəstək verildi, yalnız Azərbaycana şamil olmadı, əksinə, bədnam "907-ci düzəliş" qüvvəyə mindi, 2001-ci ilə qədər davam etdi. 2021-ci ildə nə baş verdi? Yəni "907-ci" düzəliş işə düşdü. Biz əlbəttə ki, ABŞ-la münasibətlərdə yaxşı məqamları da qeyd edirik. Məsələn, 44 günlük müharibə zamanı hakimiyyətdə olan respublikaçılar əleyhimizə çıxmədılar, haqlı mövqeyimizi qəbul etdilər. Demokratlar isə Azərbaycana qarşı, kin nümayiş etdirdilər. Həmin Libbi Qarabağa, Şuşaya səfərdən imtina edirdi, ictimaiyyətin qəzəbindən sonra azad edilən ərazilərə getdi. Hətta bu haqda ona sual verildə demişdi ki, "mən heç bir oyunda iştirak etmirəm". Yeni səfir Azərbaycan xalqını təhqir etmişdi, işğala son qoyulmasını oyun adlandırmışdı. İndi səfir vəziyyətindən gedib, biz ona şəfalar diləyə bilərik, eyni zamanda, bizə qarşı xəstəliyi olanlara da şəfalar arzulamalıyıq".

Ekspert ABŞ-ın fəvqəlgüc olduğunu xatırladaraq, sıradan bir ölkə olmadığını əlavə edir: "Ancaq onun siyasətini davam etdirən Libbinin həmin addımları xoşagələndirirdi. Biz yeni səfirdən, Tramp komandasından daha obyektiv münasibət gözləyirik. Düşünürəm ki, yeni səfir Azərbaycanın bölgədə dominant olduğunu qəbul edərək fəaliyyət göstərəcək. Libbinin "Əsrin müqaviləsi" haqda dediklərinə gəlincə, o dövrdə Avropa ölkələri, böyük resursları olan şirkətlər də bu sazişdə iştirak ediblər, təkcə ABŞ olmayıb. Amerikanın orada iştirakından asılı olmayaraq, bu müqavilə imzalanacaqdı. Çünki tarixi zərurət idi. Libbinin bu cür absurd çıxışları isə Bayden hakimiyyətinin özünüifşasıdır. İnanmıram ki, bu, ABŞ-ın mövqeyidir, Demokratların iflası uğrayan siyasətinin tərkib hissəsidir və son dərəcə ziddiyyətli açıqlamalardır".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Səfirliyi narazı salan nədir?

ABŞ-ın Bakıdakı səfirliyi agentliyin yazısından narazı qalıb - QAI bəyanat verdi

ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirliyi və "Report" agentliyi arasında anlaşmazlıq yaranıb. Belə ki, dekabrın 16-da agentlik belə bir xəbər dərc edib:

"ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirliyi "Report"-un ötən gün dərc etdiyi materialla bağlı sorğusuna cavab verib.

Cavabla tanış olduqdan sonra məlum olub ki, o, verilən suala uyğun deyil.

Belə ki, "Report" sorğusunda ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirliyinin Ermənistandan qovulan azərbaycanlıların irsinin qorunması ilə bağlı hansı addımların atıldığını, layihələrin həyata keçirildiyi barədə məlumat almaq üçün müraciət edib.

Səfirliyin cavabında isə Azərbaycanın azad olunan ərazilərində ABŞ-ın görmək istədiyi işlər barədə danışılıb. Faktiki olaraq səfirlik "Report"-un sorğusuna mahiyyəti üzrə cavab verməyib. Cavabdan çıxan məntiqi nəticə budur ki, ABŞ azərbaycanlıların Ermənistandan qovulduğu dövrdən bu günə qədər onların dedə-baba torpaqlarında irsinin qorunması yolunda heç bir addım atmayıb".

ABŞ-ın Bakıdakı səfirliyi isə agentliyin bu yazısından narazı qalıb. "Turan" səfirliyin məlumatına əsasən yazır ki, "ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirliyi "Report"-un sorğusuna cavab verib" məqaləsində diplomatik missiyanın agentliyin sualına verdiyi cavab əks olunmayıb.

Məlumatda deyilir: "Vəziyyəti düzgün qiymətləndirmək istəyənlər üçün cavabımızın mətni aşağıdakı kimidir: ABŞ-ın Bakıdakı səfirliyi dəfələrlə Azərbaycanın mədəni irsinin bərpasına dəstək təklif edib. 2022-ci ildə Ağdamdakı Pənəhəli Xan Kompleksinin bərpası üçün Səfirlərin Mədəniyyəti Qoruma Fondundan 425,000 ABŞ dolları məbləğində qrant ayrılması təsdiqləndi.

Həmin il USAİD tərəfindən "Qırmızı kənd"dəki evin bərpası üçün yardım göstərilməsi də təsdiqləndi. Biz həmçinin müasir infrastruktur sahəsində dəstək təklif etmişik. Son dörd il ərzində ABŞ Müdafiə Departamenti, Çələbilər, Dəymədağlıdı və Qosmalıyanda üç məktəbin tikintisi və təmiri üçün 3 milyon dollar ayırmağı nəzərdə tutmuşdu". Səfirlik iddia edir ki, Azərbaycan hökuməti bu layihələrin heç birinin həyata keçirilməsinə razılıq verməyib. "Əgər Azərbaycan hökuməti maraqlı olarsa, biz oxşar layihələrin həyata keçirilməsini nəzərdən keçirə bilərik".

"ABŞ-ın Bakıdakı səfirliyi Ermənistanda Azərbaycan xalqının mədəni irsinin qorunması ilə bağlı Vaşinqtonun mümkün addımlarına dair Azərbaycan mediasının sualına cavab verməyib, sadəcə, bu ölkənin işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə hansısa layihələr təklif etdiyini xatırlatmaqla kifayətlənib. Bu azmış kimi, ABŞ səfirliyi yaydığı açıqlama ilə ictimaiyyəti yanıltmağa cəhd edib".

Bu fikirlər Qərbi Azərbaycan İcmasının bəyanatında yer alıb. Bəyanatda həmçinin deyilir: "Hesab edirik ki, səfirlik özünün cavabının tonu ilə, o cümlədən media subyektlərinin sualını "aldadıcı" kimi dəyərləndirməklə ABŞ-ın hər zaman vurğuladığı "söz azadlığı", "fikir müxtəlifliyi" prinsiplərinə əslində necə "hörmət bəslədiyi"ni nümayiş etdirib".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərində yaradılmış qondarma "Dağlıq Qarabağ Respublikası" və onun qanunsuz silahlı birləşmələri tərəfindən törədilmiş qanunsuz əməllərə dair cinayət işi məhkəməyə göndərilib.

Bu barədə Baş Prokurorluq məlumat yayıb.

Bildirilir ki, 2 may 2024-cü il tarixdə Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorunun qərarı ilə 1987-ci ilin oktyabr ayından 22 aprel 2024-cü il tarixədək törədilmiş cinayətlərin bir qismi ilə bağlı Baş Prokurorluq və respublikanın ayrı-ayrı istintaq qurumlarında istintaq edilən 1389 cinayət işi bir icraatda birləşdirilib və Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğunun rəhbərlik etdiyi, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti, Daxili İşlər Nazirliyi, Dövlət Gömrük Komitəsi və Hərbi Prokurorluğun müstəntiqlərindən ibarət tərkibdə istintaq olunub.

Toplanmış mötəbər sübutlar əsasında ümumilikdə 2548 epizod üzrə Ermənistan Respublikası Silahlı Qüvvələri və qanunsuz silahlı birləşmələr tərəfindən törədilən cinayətlərdə ittiham olunan 15 nəfər - Qukasyan (Gukasyan) Arkadi Arşaviri (Arşaviroviç), Harutyunyan Arayik Vladimiri (Vladimiroviç), Sahakyan Bako Sahaki, İxanyan Davit Rubeni, Babayan Davit Klimi (Klimoviç), Mnatsakanyan Lyova Henrixi, Ma-

Bakıda "əsrin məhkəməsi" hazırlığı

Çoxsaylı cinayətlər törətməkdə ittiham olunan digər şəxslər barəsində cinayət işi ayrıca icraata verilib

nukyan Davit Azati, Martirosyan Qarik Qriqori, Paşayan Melikset Vladimiri, Allahverdiyev Davit Nelsoni, Stepanyan Qurqen Homerosi, Balayan Levon Romiki, Babayan Madat Arakeli (Arakeloviç), Beqlaryan Vasili İvani və Qazaryan Erik Robertiyə cinayətkar birlikdə iştirak etdiyi dövrlərə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikası Cinayət Mə-

cəlləsinin 100 (təcavüzkar müharibəni planlaşdırma, hazırlama, başlama və aparma), 102 (beynəlxalq müdafiədən istifadə edən şəxslərə və ya təşkilatlara hücum etmə), 103 (soyqırım), 105 (əhalini məhv etmə), 106 (köləlik), 107 (əhalini deportasiya etmə və ya məcburi köçürmə), 109 (təqib), 110 (insanları zorakılıqla yoxa çıxarma), 112

(beynəlxalq hüquq normalarına zidd azadlıqdan məhrum etmə), 113 (işgəncə), 114 (muzdluluq), 115 (müharibə qanunlarını və adətlərini pozma), 116 (silahlı münafişə zamanı beynəlxalq humanitar hüquq normalarını pozma), 118 (hərbi soyğunçuluq), 120 (qəsdən adam öldürmə), 192 (qanunsuz sahibkarlıq), 214 (terrorçuluq), 214-1 (terror-

çuluğu maliyyələşdirmə), 218 (cinayətkar birlik (təşkilat) yaratma), 228 (qanunsuz olaraq silah, onun komplekt hissələrini, döyüş sursatı, partlayıcı maddələr və qurğular əldə etmə, başqasına vermə, satma, saxlama, daşıma və gəzdirmə), 270-1 (aviasiya təhlükəsizliyinə təhdid yaranan əməllər), 277 (dövlət xadiminin və ya ictimai xadimin həyatına sui-qəsd etmə), 278 (hakimiyyəti zorla ələ keçirmə və onu zorla saxlama, dövlətin konstitusiyası quruluşunu zorla dəyişdirmə), 279-cu (qanunvericiliklə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələri və qrupları yaratma) və digər maddələri ilə yenidən təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb olunub, hər birinin müdafiə, bildiyi dildən istifadə etmək və digər prosessual hüquqları təmin edilib. Təqsirləndirilən şəxslər vəkillə təmin edilib.

Habelə, istintaq orqanının vəsatəti və ibtidai araşdırma-ya prosessual rəhbərliyi hə-

yata keçirən prokurorun təqdimatı əsasında məhkəmə qərarları ilə barələrində həbs qətimkan tədbiri seçilib.

Həm ibtidai istintaqın gedişində, həm də ibtidai istintaq tamamlandıqdan sonra təqsirləndirilən şəxslər tərəfindən verilmiş vəsatət və şikayətlərə cinayət-prosessual qanunvericiliyin tələblərinə uyğun şəkildə baxılaraq müvafiq qərarlar qəbul edilib, iş üzrə təqsirləndirilən şəxslərə və cinayət prosesinin digər iştirakçılarna ibtidai istintaqın qurtarması barədə məlumat verilib, onlar cinayət işinin bütün materialları ilə tanış edilib.

Eyni zamanda çoxsaylı cinayətlər törətməkdə ittiham olunan digər şəxslər barəsində cinayət işi ayrıca icraata ayrılaraq ibtidai istintaq davam etdirilir.

Cinayət işi üzrə ittiham aktı Azərbaycan Respublikasının Baş Prokuroru tərəfindən 16 dekabr 2024-cü il tarixdə təsdiq edilərək baxılması üçün aidiyyəti üzrə Bakı Hərbi Məhkəməsinə göndərilib.

Generalı sui-qəsdə üç versiya

Rusiya Silahlı Qüvvələrinin radiasiya, kimyəvi və bioloji müdafiə qoşunları rəisinin qətlində kimlərin əli var?

Rusiya Silahlı Qüvvələrinin radiasiya, kimyəvi və bioloji müdafiə qoşunlarının rəisi, general-leytenant İqor Kirillova qarşı dekabrın 17-də gerçəkləşən sui-qəsdin bəzi detalları məlum olub.

Bəllidir ki, terror aktının gerçəkləşməsi üçün skuter seçilib ki, bu da planlı şəkildə olub. Çünki belə elektrik skuterləri indi Moskvanın hər girişində görmək olar. Bomba skuterin saxlancına qoyulub və İqor Kirillov köməkçisinin müşayiəti ilə evdən çıxarkən pultdan istifadə edilərək işə salınıb. Qurğunun partlayış gücü təxminən 300 qram trotilin ekvivalenti olub.

Aydındır ki, sui-qəsd planlaşdırılan bir neçə gün generalı izləyiblər. İstintaqçılar bu səbəbdən bir neçə gün ərzində evdən və yaxınlıqdakı girişlərdən videoqeydləri götürüblər. Birinci versiya Kirillovun üzbeüz kirayə götürdüyü mənzildən izlənilə biləcəyidir. Müstəntiqlər icarəyə verilmiş mənzillərin siyahısını tərtib edirlər. Son iki ayda köçmüş kirayəçilərə xüsusi diqqət yetirilir.

İkinci versiyaya görə, terrorçular generalı binanın girişində və ya həyətdəki maşında izləyə bilirdilər.

Üçüncü versiyada müstəntiqlər hesab edirlər ki, ci-

nayətkarlar yaşayış kompleksinin kameralarına müdaxilə edərək Kirillovu uzaqdan da müşahidə edə bilirdilər.

Rusiya Silahlı Qüvvələrinin radiasiya, kimyəvi və bioloji müdafiə qoşunlarının rəisi mütəmadi olaraq Rusiya Müdafiə Nazirliyində briqlər keçirərək Ukraynada NATO və Pentaqonun qadağan olunmuş təhlükəli kimyəvi maddələrdən istifadədə suçlayıb.

O, Ukrayna hərbiçiləri üzərində qadağan olunmuş sınaqların keçirilməsinə cavabdeh olan amerikalıların və Ukrayna vətən-

daşlarının konkret adlarını çəkib, həmçinin təhlükəli virusların qəsdən yayılmasını və Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin kimyəvi zərərli silahlardan istifadə etdiyini göstərən sənədləri dərc edib. Bu ilin yanvarında general deyib ki, yüksək rütbəli Amerika məmurları ictimai rəyi manipulyasiya edərək COVID-19 pandemiyasının səbəblərinin araşdırılmasına qəsdən mane olublar.

İqor Kirillov Rusiya Müdafiə Nazirliyinin briqlərində son çıxışında Kiyevin radioaktiv materiallar əsasında "çirkli bomba" hazırlamaq

üçün çoxsaylı cəhdlərini göstərən sənədləri açıqlayıb.

O da məlum olub ki, Ukrayna Təhlükəsizlik Xidməti terrordan bir gün əvvəl İqor Kirillova qiyabi olaraq hərbi cinayətlərdə ittiham irəli sürüb. İstintaqın məlumatına görə, Kirillov şəxsən Ukraynanın Müdafiə Qüvvələrinə qarşı kimyəvi silahın tətbiqi əmrini verib.

"Sözügədən vəzifəli şəxs işğalçı qüvvələrin Ukraynanın şərq və cənub cəbhələrində qadağan edilmiş kimyəvi silahların kütləvi istifadəsinə görə məsuliyyət daşıyır. Kirillovun əmrinə müharibənin başlanğıcından bəri düş-

mənin kimyəvi sursatlardan 4,8 mindən çox istifadə halları qeydə alınıb", - deyər Ukrayna Təhlükəsizlik Xidməti məlumat yayıb. Ukrayna Prezident Ofisinin rəhbərinin müşaviri Mixaylo Podolyak generalın ölümündə Kiyevin əlinin olmadığını iddia edib. O suala lakonik cavab verib: "Ukrayna terror üsullarından istifadə etmir".

İqor Kirillov dəfələrlə Ukraynadakı Amerika bioloji laboratoriyaları, həmçinin Kiyevi radioaktiv materiallardan istifadə etməklə "çirkli" bomba hazırlamaqda ittiham edib.

Yeri gəlmişkən, öldürülən general vaxtilə Azərbaycan ərazisində ABŞ bioloji silah laboratoriyalarının olduğunu iddia edib. İqor Kirillov belə çıxışlarının birində iddia etmişdi ki, Pentaqon tərəfindən 2014-2022-ci illərdə postsovet respublikalarında (Ukrayna, Gürcüstan, Moldova, Azərbaycan) 500-dən çox elmi-tədqiqat layihəsi həyata keçirilib.

2018-ci ildə isə yenə Kirillovun şəxsində rusiyalı hərbi dairələr Azərbaycanda 8 bioloji silah laboratoriyasının olduğunu qeyd ediblər. Amma o zaman siyahıda Azərbaycanla yanaşı, Moldova, Gürcüstan, Qazaxıstan kimi ölkələrdə də var idi. Ümumiyyətlə, Rusiya tərəfi Azərbaycanda ABŞ laboratoriyaları olduğu iddiasını ortaya atmış, Azərbaycanı öz ərazisində ABŞ laboratoriyalarını saxlamaqda günahlandırmışdı. "Rossiya-24" teleka-

nalında verilən jurnalist Arkadi Mamontovun müəllifi olduğu "Andromeda ştammi" sənədli filmində keçmiş SSRİ-nin bir çox respublikalarında ABŞ Müdafiə Nazirliyinin maliyyə vəsaiti ilə tikilmiş mikrobioloji laboratoriyalarının olduğu iddia edilirdi. Siyahıda Azərbaycan da vardı.

1970-ci il iyulun 13-də Kostromada anadan olan İqor Kirillov Kostroma Radiasiya, Kimya və Bioloji Müdafiə Hərbi Akademiyasını və Timoşenko adına Radiasiya, Kimya və Bioloji Müdafiə Hərbi Akademiyasını bitirib.

1991-1995-ci illərdə Almaniya və Moskvada hərbi dairəsində təqim komandiri kimi xidmət edib. 1995-ci ildən 2009-cu ilə qədər bölük komandirindən radiasiya, kimyəvi və bioloji müdafiə qoşunlarının mühafizə briqadasının komandirliyinə qədər yüksəlib. 2009-cu ildən Rusiya Silahlı Qüvvələrinin radiasiya, kimyəvi və bioloji müdafiə qoşunlarının aparatında müxtəlif vəzifələrdə çalışıb.

2014-cü ilin sentyabrından 2017-ci ilin aprelinə qədər Timoşenko adına Hərbi Akademiyanın rəhbəri olan general 2017-ci ilin aprelindən Rusiya Silahlı Qüvvələrinin radiasiya, kimyəvi və bioloji müdafiə qoşunlarının rəisi təyin edilib. Kirillov Rusiyanın "Əmək qəhrəmanı" adına, Müdafiə Nazirliyinin dövlət və idarə mükafatlarına layiq görülüb.

Azərbaycan Mərkəzi Bankı (AMB) uçot dərəcəsi üzrə növbəti qərarını bu gün - 18 dekabr tarixində elan edəcək. Bu barədə AMB-nin 2024-cü ilin noyabrında faiz dəhlizinin parametrlərinə dair açıqlamasında məlumat yer alıb. Qeyd edək ki, AMB noyabrın 1-də uçot dərəcəsini dəyişməz saxlayaraq 7,25 faiz səviyyəsində qərarlaşdırmışdı. Faiz dəhlizinin yuxarı və aşağı hədləri də müvafiq olaraq 8,25 faiz və 6,25 faiz səviyyəsində dəyişməz qalıb. Ümumiyyətlə, AMB bu ilin may ayından bəri faizlərdə hər hansı dəyişikliyə getməyib.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, bu ilin yanvar-noyabrında Azərbaycanda istehlak qiymətləri indeksi 2023-cü ilin noyabr ayına nisbətən 4,4 faiz artıb. Hesabat dövründə qida məhsulları, içkilər və tütün məmulatları 4,4 faiz, qeyri-qida məhsulları 2,2 faiz, əhaliyə göstərilmiş ödənişli xidmətlər 6,0 faiz bahalaşmışdır. Bu rəqəmlər Azərbaycanda inflyasiyanın sürətləndiyini göstərir. Belə ki, oktyabr ayında ölkədə illik inflyasiya 3,4 faiz təşkil etmişdi. Noyabrda oktyabr ilə müqayisədə ən çox bahalaşma ərzaq məhsullarında qeydə alınıb: 2,6 faizdən 4,4 faizə qədər.

Rəsmi statistikaya əsasən, 2024-cü ilin noyabr ayında istehlak qiymətləri indeksi əvvəlki aya nisbətən 0,7 faiz, yanvar-noyabr aylarında isə əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 2,0 faiz yüksəlib.

2024-cü ilin noyabr ayında qida məhsulları, içkilər və tütün məmulatları üzrə istehlak qiymətləri indeksi əvvəlki aya nisbətən 1,4 faiz (oktyabrda 0,5 faiz), yanvar-noyabr aylarında isə əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 1,0 faiz (0,6 faiz) artıb.

Inflyasiyanın sürətlənməsində global bazarlarda qeydə alınan bahalaşmanın rolu əsas amillərdən birini təşkil edir.

Azərbaycanın idxal etdiyi başlıca ərzaq məhsullarından kərə yağı və mal ətinin qiymətində bahalaşma, buğdanın qiymətində cüzi azalma var.

Mərkəzi Bankın 2024-cü ilin sonuna inflyasiya proqnozu 5,1 faizdir. İyul ayında bu göstərici 5,4 faiz idi. Tənzimləyici 2025-ci ildə inflyasiyanın 5.8 faiz olacağını gözləyir. İqtisadiyyat Nazirliyi isə 2024-cü ildə ölkədə illik inflyasiyanın 5,3 faiz, 2025-ci ildə 4,9 faiz olacağını proqnozlaşdırıb.

Göründüyü kimi, son aylarda sürətlənməsinə

Mərkəzi Bank bu gün hansı mühüm qərarlar verəcək?

AMB bu ilin may ayından bəri faizlərdə hər hansı dəyişikliyə getməyib

bxmayaraq, Azərbaycan-da inflyasiya AMB və hökumətin proqnozu daxilindədir.

AMB-nin uçot dərəcəsinə tənzimləyərək nəzərə aldığı əsas göstəricilərdən biri xarici ticarət balansındır. Gömrük statistikasından aydın olur ki, 2024-cü ilin yanvar-oktyabr aylarında Azərbaycanın xarici ticarət dövriyyəsinin həcmi 39 milyard 378 milyon 678.59 min dollar təşkil edib. Bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 4 milyard 141 milyon 506.36 min dollar və ya 9,5 faiz azdır. Bu ilin 10 ayında Azərbaycanın ixracı 22 milyard 742 milyon 283.66 min dollara bərabər olub ki, bu da illik ifadədə 6 milyard 603 milyon 710.69 min dollar və ya 22,5 faiz azalma deməkdir.

On ayda xaricdən ölkəmizə idxal 16 milyard 636 milyon 394.94 min dollar olub. Bu, ötən ilin on ayı ilə müqayisədə 17,4 faiz və ya 2 milyard 462 milyon 204.34 min dollar çoxdur.

On ayın yekununda Azərbaycanın xarici ticarət balansının müsbət saldosu 6 milyard 105 milyon 888.72 min dollar təşkil edib. Bu, illik ifadədə 2,5 dəfə azalma deməkdir. Ötən ilin eyni dövründə

göstərici 15 milyard 171 milyon 803.75 min dollar olmuşdu.

Xarici ticarət balansına təsir edən əsas faktor isə neft ixracının həcmi və dünyaya neft bazarında qiymət səviyyəsidir.

Hazırda dünya bazarında neftin ucuzlaşması prosesi gedir. Əksər analitik mərkəzlər və beynəlxalq qurumlar neft tələbatının azalması, təklifin daha sürətlə artması nəticəsində neft qiymətlərinin daha da düşəcəyini proqnozlaşdırırlar. Xüsusilə neftin dünya bazar qiyməti olaraq 40-50 dollarlıq aralığı hədəf elan edən Donald Trampın ABŞ-da yenidən prezident seçilməsi ən azı yaxın 4 ildə neft bazarında təlatümlərin olacağından xəbər verir.

OPEK+ razılaşması daxilində artan narazılıq bu alyansın hasilatı azaltmaqla bazar qiymətləri saxlamaq imkanlarının tükənməkdə olduğundan xəbər verir. Belə ki, ABŞ, Braziliya və Qayana kimi alyansa daxil olmayan istehsalçıları hasilatı sürətlə artırmaqla OPEK+ üzvlərinin bazarından çəkdikləri həcmə bərabər olub. Bu isə alyansın bazar payının sürətlə azalmasına gətirib çıxarır.

Buna görə də əsas analitik mərkəzlər artıq neftə tələbat və qiymətlərlə bağlı proqnozlarında azalma istiqamətində dəyişiklik edirlər. ABŞ Energetika Nazirliyi 2024-cü ildə Brent markalı neftin orta qiyməti ilə bağlı proqnozunu bir bərel üçün 80,95 dollardan 80,49 dollara endirib. Nazirlik gələn il üçün qiymət proqnozunu daha kəskin azaldıb. Belə ki, quruma görə, 2025-ci ildə Brent markalı neftin qiyməti 73,58 dollar təşkil edəcək. Əvvəlki proqnozda bu göstərici 76,06 dollar idi.

Nazirliyin hesablamalarına görə, 2025-ci ildə global neft tədarüku sutkada 1,6 milyon bərel arta bilər və bu artımın 90 faizi OPEC+ üzvü olmayan ölkələr tərəfindən təmin ediləcək. Eyni zamanda neft tələbatı sutkada 1,3 milyon bərel arta bilər. Bundan əlavə, qurum WTI markalı neftin qiymətini 2024-cü ildə bir bərel üçün 76,51 dollar, 2025-ci ildə isə 69,12 dollar səviyyəsində proqnozlaşdırır.

OPEC isə dekabr hesablarında 2024-cü ildə neft tələbatının artımına dair proqnozunu dördüncü dəfə azaldıb və bu dəfə azalma

daha kəskinidir. Belə ki, OPEC-in hesablamalarına əsasən 2024-cü ildə neftə gündəlik tələb 1,61 milyon bərel artmış olacaq. Bu, əvvəlki proqnozdan 210 min bərel azdır. OPEC 2025-ci ildə dünyada neft tələbin əvvəlki proqnozundan 90 min bərel daha az - 1,45 milyon bərel artacağını gözləyir. Halbuki ilin əvvəlində OPEC neft tələbatının sutkada 2,25 milyon bərel artaraq 104,4 milyon bərelə, 2025-ci ildə isə 1,8 milyon bərel artacağını gözləyirdi.

Neftin ucuzlaşması ilə yanaşı, Azərbaycanın neft hasilatı da sürətlə azalır. Energetika Nazirliyinin məlumatına əsasən, 2024-cü ilin yanvar-noyabr aylarında ölkədə kondensatla birlikdə 26,5 milyon ton neft (2023-cü ilin eyni dövründə 27,6 milyon ton) hasil edilib. Hasilatın 15,4 milyon tonu "Azəri-Çıraq-Günəşli"nin (16,4 milyon ton), 3,8 milyon tonu (kondensat) "Şahdəniz"in (3,9 milyon ton), 0,52 milyon tonu (kondensat) "Abşeron" yatağının (0,24 milyon ton) payına düşüb. SOCAR üzrə neft (kondensatla birlikdə) hasilatı 6,8 milyon ton (7,1 milyon ton) təşkil edib.

11 ay ərzində konden-

satla birlikdə 22,2 milyon ton neft (23,1 milyon ton) ixraca nəql olunub. Bunun 19,2 milyon tonu konsorsiumların (20,2 milyon ton), 3 milyon tonu (2,9 milyon ton) isə SOCAR-ın payına düşüb.

Neft ixracının azalması ölkəyə daxil olan dollar kütləsinin də azalması deməkdir. Bu azalma fonunda Azərbaycanda dollara tələbat da sürətlə artır. Son iki ayda Mərkəzi Bankın valyuta hərəclarında dollar satışları bərpa olunub və artıq onun ehtiyatlarında 828 milyon dollar azalma qeydə alınıb. Dövlət Neft Fondunun valyuta satışlarında da 3 dəfəyə yaxın artım qeydə alınır. Mərkəzi Bank valyuta

satışlarını bu ilin sonunadək davam etdirəcəyini açıqlayıb.

AMB hesab edir ki, dünyada bazarında neft qiymətləri 50-60 dollar ətrafında olsa belə, Azərbaycanın cari əməliyyatlar balansında profisit davam edəcək. "S&P Global Ratings" Beynəlxalq Reyting Agentliyinin analitiklərinə görə, belə profisit 2027-ci ilədək davam edəcək, həmin ildən isə 0,2 faizlik defisitlə əvəz olunacaq.

İqtisadçı Eldəniz Əmirovun "Yeni Müsavat"a dediyinə görə, AMB-nin monetar siyasətində hədəflədiyi məqamlar nəzərə alınarsa, ən azı bu ilin sonunadək faiz dərəcələrinin sabit saxlanması gözləniləndir: "Çünki hazırda inflyasiya dinamikası, iqtisadi aktivlik səviyyəsi, iqtisadi artım dinamikası uçot dərəcəsinin sabit saxlanması üçün münbit zəmin yaradır. Ola bilsin ki, Mərkəzi Bank uçot dərəcəsinə dəyişiklik etsin, amma mən bunun üçün şərtlərin olmadığı fikrindəyəm. Hesab edirəm ki, dəhlizin 0,25 baza bəndi daraldılması ehtimalı böyükdür".

□ **Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"**

Bölli olduğu kimi, gələn il yanvarın 29-da ölkədə bələdiyyə seçkiləri keçiriləcək. Hazırda bələdiyyələrə namizədlərin irəli sürülməsi və qeydə alınması prosesi davam edir.

Mərkəzi Seçki Komissiyasının siyahısına uyğun olaraq, ölkədə 2025-ci il yanvarın 29-da 685 bələdiyyəyə seçkilər keçiriləcək. Həmin bələdiyyələr üzrə ümumilikdə 8 min 71 bələdiyyə üzvü seçiləcək.

YAP seçkilərin keçiriləcəyi 685 bələdiyyənin hər biri üzrə ümumilikdə 8071 namizədin siyahısının təsdiqləyib.

Bu arada, Azərbaycan Demokrat Partiyasının sədri Sərdar Cəlaloğlu Mərkəzi Seçki Komissiyasını ittiham edib. "Seçkilərin təbliğatı ilə rəsmi şəkildə Mərkəzi Seçki Komissiyası məşğul olmalıdır. Dövlət bunun üçün milyonlarla pul ayırır. MSK isə öz üzərinə düşən işi yerinə yetirmir. Çox güman ki, seçkiyə 2-3 gün qalmış 1-2 dənə plakat yapışdıracaq.

racaqlar və bununla da öz vəzifələrini yerinə yetirmiş hesab edəcəklər".

MSK-dan isə "Yeni Müsavat"a bildirildi ki, seçki kampaniyasının təbliğat-təşviqat mərhələsi hələ başlamayıb. MSK seçki təqviminə uyğun olaraq seçki prosesini həyata keçirir. Hazırda namizədlərin irəli sürülməsi mərhələsidir. Namizədlərin qeydiyyatı mərhələsi başa çatdıqdan sonra təbliğat-təşviqat kampaniyası start götürəcək. Müvafiq yazılı və videomaterialardan ibarət təşviqat materialları da bu mərhələdə qanunda nəzərdə tutulmuş şəkildə lazımı səviyyədə yayılacaq.

Bes digər partiyalar bələdiyyə seçkilərində namizədlərinin sayını müəyyən edibmi? Seçki kampaniyasının indiki mərhələsi necə gedir?

AMİP sədri Arzuxan Əlizadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, bələdiyyə seçkilərində iştirakla bağlı partiyanın qərarı var: "Namizədlərimizi müəyyənləşdiririk, proses demək

YAP yanvar seçkisinə 8071 namizəd tapdı

Digər partiyaların namizədlərinin sayı bəllidirmi?

olar ki, yekunlaşıb. Bütün bələdiyyələri əhatə etmədik. Bu da təbiidir. İnsanlarımızda təəssüf ki, bələdiyyələrdə təmsil olunmaq həvəsi lazımı səviyyədə deyil. Bu da bələdiyyələrin statusu və fəaliyyəti ilə bağlıdır".

Böyük Azərbaycan Partiyasının sədri Elşad Musayev isə qeyd etdi ki, rəhbərlik etdiyi partiya bələdiyyə seçkilərində iştirak qərarını verib. Hazırlıq işləri gedir: "Namizədlərimizin sənədləri

təqdim etmə prosesidir. Namizədlərimizin dəqiq sayını bu prosesin sonunda açıqlaya bilərik. Seçkilərlə bağlı işlər qaydasındadır".

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı bildirdi ki, YAP hakimiyyətdə olan partiya, resursları böyükdür, təcrübələri çoxdur. Ona görə də YAP-ın bütün bələdiyyələrdən bütün bələdiyyə üzvü yerlərinə namizədlər irəli sürməsi təbiidir. Azad Vətən Partiyası isə yenə yaranmış siyasi partiya, bu səbəbdən hakim partiya, fərqli olaraq daha az namizədlə seçkiyə qatılıb: "Biz hər seçkidə çalışırıq ki, qarşıma müəyyən vəzifələr qoyaq və onları yerinə

AĞ Partiyasının sədri Tural Abbaslı isə bildirdi ki, partiya olaraq seçkilərdə iştirak etməklə yanaşı, hər bir bələdiyyəyə namizəd irəli sürmək fikrində deyillər: "Çünki bu bizə əlavə izafi iş bəhasına başa gəlir. Yerli təşkilatımıza bələdiyyə üzvlüyünə namizədlər vermələri tapşırıq. Amma kütləvi sayda namizədimiz olmayacaq. Çünki əvvəldən bu qərara gəlmişik. İnsanların bələdiyyə seçkilərinə yüksək marağının olmadığını da nəzərə almalıyıq. Seçkiyə həm də sırf partiya üzvlərimizin seçki təcrübələrinin artırılması üçün gedirik. Namizədlərimizin sayı minlərlə deyil. Namizədlərimizi dəstəkləyəcəyik".

bələdiyyə seçkilərində iştirak edəcəyik. 60-a yaxın rayon şöbəsinə tövsiyəimiz olmuşdu ki, dairələr üzrə namizədlərimiz irəli sürülsün. Artıq konkret bilirik ki, hansı seçki dairələri üzrə namizədlərimiz irəli sürüləcək. Sənədləşmə işləri aparılır. Yaxın müddətdə həmin namizədlər partiyamızın namizədləri kimi rəsmi irəli sürüləcək. O zaman partiyamızın konkret neçə dairədən neçə namizədinin olacağı ilə bağlı mediaya açıqlamamız veriləcək".

Bu arada, MSK 2025-ci il yanvarın 29-na təyin edilmiş bələdiyyə seçkilərində seçkiqabağı təşviqat aparmaq məqsədilə ölkə üzrə bələdiyyələrin yansın-

dan çoxunda namizədləri qeydə alınmış siyasi partiyalara, siyasi partiyaların bloklarına aşağıda göstərilən media subyektlərində ödənişsiz efir vaxtı və dərc üçün yer ayrılacağını açıqlayıb:

- İctimai Televiziya və Radio Yayımları Şirkəti;
- "Azərbaycan" qəzeti;
- "Xalq qəzeti";
- "Respublika" qəzeti;
- "Bakinski raboçi" qəzeti.
Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

lən deyil. Namizədlərimizi dəstəkləyəcəyik".

Ədalət, Hüquq, Demokratiya Partiyasının sədr müavini Niyaməddin Ordunanlı isə qeyd etdi ki, təmsil etdiyi partiya bələdiyyə seçkiləri ilə bağlı MSK-da rəsmi qeydiyyatı alınıb: "Həm səlahiyyətli nümayəndələrimiz, həm də maliyyə məsələləri üzrə nümayəndələrimiz təsdiqlənib. Təxminən 1 ay öncə partiyamızın Ali Məclisində qərar vermişdik ki,

Ərdoğan haqda "çox ağıllı adam" dedirdən səbəb

Trampın Türkiyəyə nə işi düşüb?

ABŞ-ın keçmiş və yeni seçilmiş prezidenti Donald Tramp Florida ştatındakı malikanəsində keçirdiyi mətbuat konfransında Suriya mövzusunda açıqlamalar verib. O, Türkiyənin bölgədə çox böyük güc olduğunu vurğulayaraq, prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanı "çox ağıllı bir adam" kimi tərif edib.

Tramp Floridada səma-

yə mövzusunda keçirdiyi toplantı bitdikdən sonra təsadüfi sualları cavablandırmağa başlayıb. Suriya mövzusunda toxunulanda isə bu açıqlamalar ortaya çıxıb. O deyib: "Sərhəd boyunca 5 min əsgərimiz var idi. Bir neçə generaldan soruşdum. Suriyada bir tərəfdə 250 min nəfərlik, digər tərəfdə isə 400

min nəfərlik bir orduları var idi, hətta daha çox əsgərləri də var. Bu arada, Türkiyə böyük bir gücdür, Suriyadakı güc Türkiyədir və Ərdoğan mənim çox yaxşı anladığım biridir. Onun çox güclü bir hərbi qüvvəsi var və bu ordu müharibələrlə yıpranmamışdır.

Ərdoğan çox güclü və tə-

sirli bir ordu qurdu. Yeni 5 milyon nəfərlik bir ordu ilə 250 min nəfərlik bir ordu arasında, arada 5 min əsgərimiz var. Generala soruşdum: "Bu vəziyyət haqqında nə düşünürsünüz?" O da "Həmin an məhv edilənlər" dedi. Mən də onları oradan çıxardım və buna görə çox tənqid aldım. Amma nə oldu? Heç nə. Bir çox həyat xilas etdim. İndi 900 əsgərimiz var, bezi əsgərləri geri göndərdilər.

İndi tərəflərdən biri demək olar ki, tamamilə məhv edilib. Amma digər tərəfin kim olduğunu heç kim bilmir. Mən bilərəm, o Türkiyədir. Belə, Türkiyə bu işin arxasındakı gücdür. Ərdoğan çox ağıllı bir adamdır. Türkiyə bunu min illərdir istəyirdi və oldu.

Əsgərlərimizin öldürülməsini istəmirəm. Onsuz da artıq bu baş verməz, çünki bir tərəf tamamilə məhv edilib".

Donald Trampın bu açıqlamaları onun hakimiyyəti dövründə ABŞ-Türkiyə münasibətlərinin yaxşılaşacağına anonsu və Türkiyənin bölgədə liderliyinin qəbul edil-

məsidiymi?

Siyasi ekspert Aydın Quliyev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Donald Trampın şəxsi planda Türkiyə prezidenti Ərdoğan barədə dediyi sözlərin onun gələcək prezidentliyi fəaliyyətində hansı istiqamətdə özünü göstərəcəyini indidən dəqiq söyləmək olmaz. Yeni cənab Ərdoğan barədə onun dediyi xoş sözlər münasibətlərlə bağlı hələ qəti nəticə çıxarmağa əsas deyil ki, onun gələcəkdə də Ərdoğanla, Türkiyə ilə münasibətlərinin indi dediyi fikirlərə uyğun şəkildə olacağını birmənalı şəkildə söyləmək mümkün olsun: "Gələcək üçün şəxsi münasibətlər nöqtəyi-nəzərdən indi deyilən sözlərdən konkret nəticə çıxarmaq çətinidir. Amma nəzəri cəhətdən söyləyə bilərik ki, Türkiyə-ABŞ münasibətlərinin Bayden dövründəki kimi gərgin olmayacağı ehtimalı var. Türkiyə Suriyada həqiqətən bu gün böyük gücdür. Çünki 10 ildən artıq bir müddətdə 3 milyon nəfərdəkindən çox Suriyalı qaçqın Türkiyədə gəlib yaşayıb, türk dilini öyrəniblər, türk dövlətinin himayəsi altında bu gün Suriyaya qayıdırlar. Bu qədər əhali əslində Türkiyənin Suriyada dövlət marağı və ictimai mənafeələrinin daşıyıcı qüvvələridir. İkincisi, Türkiyə 10 ildən çoxdur Suriya daxilində rejimə qarşı mübarizə aparan müəyyən silahlı qüvvələrə ən azı siyasi diplomatik dəstək verib. Siya-

si-mənəvi dəstək yetərincə olub. Həmin o silahlı qruplar bu, Suriyanın daxilində hələdici mövqedədirlər. Digər tərəfdən, Bəşər Əsəd rejiminin getməyə məhkum olduğu ilə bağlı 10 illər bundan əvvəl ilkin olaraq dünya miqyasında mesajları verən də Türkiyə idi. Eyni zamanda Türkiyənin Suriyada humanitar nöqtəyi-nəzərdən böyük qüvvələri var. O cümlədən burada Suriya vətəndaşları olan türkmənlər və başqa yerlərdə yaşayan türkdilli toplumlar bu gün Türkiyənin həmin ölkədəki gücünü nümayiş etdirir. Belə şəraitdə əlbəttə ki, Donald Trampın nəyi etiraf edib-etməyindən asılı olmayaraq Suriyanın gələcək quruculuq prosesində Amerika Türkiyə ilə işləməyə, sadəcə olaraq, məhkumdur. Çünki Türkiyənin Suriyada önəmli təsiri var və bu təsirlərin arxasında həqiqətən real güc mövcuddur. Bunu artıq ABŞ-ın yeni prezidenti açıq şəkildə etiraf edir. Suriyanın bugünkü idarəçiləri gələcəkdə müəyyən məsələlərdə Türkiyəyə daha çox "stavka" eləyə bilərlər, nəinki ABŞ-a. Suriyanın yeni idarəçiləri ilə İsrail arasında gələcəkdə toqquşma realdır. Belə bir toqquşma baş verərsə Suriyanın indiki idarəçilərinin tərəfində Türkiyənin, İsrailin tərəfində isə Amerikanın dayanaacağı da şübhəsizdir.

Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Bakıda sahibsiz itlər problemi getdikcə daha çox vətəndaşın narahatlığına səbəb olur. Bu problem demək olar ki, bir çox qəsəbələrdə yaşanıb və sakinləri təngə gətirir.

Qeyd edək ki, hazırda sahibsiz itlərlə məşğul olan hansısa bir qurum yoxdur. Bundan əvvəl "Toplan" adlı qurum sahibsiz itləri müəyyən sığınacaqlara yerləşdirirdisə, hazırda bu qurum da fəaliyyətini dayandırıb. Belə olan halda vətəndaşlar hara müraciət edəcəklərini və problemlərini necə həll edəcəklərini bilmirlər.

Heyvanlarla rəhmsiz rəftara, yeni onlara ağrı, əzab, işgəncə verilməsinə, onların döyülməsinə və ya döyüşdürülməsinə görə cərimələr 500 manatdan 800 manatadək artırılıb. Eyni əməllər heyvanların tələf edilməsinə səbəb olduqda min beş yüz manatdan iki min manatadək məbləğdə cərimə edilir, yaxud işin hallarına görə xətanı törədən şəxsiyyəti nəzərə alınmaqla, bir ayadək müddətə inzibati həbs tətbiq olunur.

Məlumat üçün bildirik ki, dünya ölkələri sahibsiz itlər problemini həll etmək üçün müxtəlif yanaşmalar tətbiq edirlər. Bu yanaşmalar həm itlərin rifahını təmin etməyə, həm də insanların təhlükəsizliyini qorumağa yönəlib. Türkiyədə "tut-sterilizasiya-burax" prinsipi tətbiq edilir. İtlər sterilizasiya edilir, peyvənd olunur və təkrar öz ərazilərinə buraxılır. İstanbul və Ankarada sahibsiz heyvanlar üçün xüsusi mərkəzlər fəaliyyət göstərir.

Avropa ölkələrinin əksəriyyəti sahibsiz itlərin hüquqlarını qoruyan qanunlar qəbul edib. Əsas yanaşma sterilizasiya, humanist toplanma

Heyvanları incidənlərə cərimə, bəs itlərin dişlədikləri?

Bakıda və ətraf qəsəbələrdə yenə sahibsiz itlər problemi...

və rehabilitasiya mərkəzlərinin yaradılmasıdır.

Almaniyada sahibsiz heyvan problemi çox azdır. Çünki itlər xüsusi sığınacaqlara yerləşdirilir, burada onların sağlamlığına diqqət yetirilir. Ev heyvanlarını tərk edən sahiblər cərimələnir.

Hollandiyada isə sahibsiz itlər problemi tamamilə aradan qaldırılıb. Bu, sterilizasiya, geniş maarifləndirmə kampaniyaları və heyvan sahibliyi ilə bağlı sərt qanunların tətbiqi nəticəsində mümkün olub.

Bəs problemi Azərbaycanda necə həll etməli?

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru Sahib Məmmədov deyir ki, sahibsiz itləri həmişə müvafiq sığınacaqda təmin etmək çətindir. Lakin insanların onlardan qorumağın yolları var:

"Sivil ölkələrdə belə sığınacaqları əhali öz ianələri ilə yaradır və saxlayır. Azərbaycanda isə belə bir ənənə yoxdur. Əksinə, bir neçə heyvansevər sığınacaq yaratmışdı, yaşayış məntəqələrinin yaxınlığında olduğu üçün insanlar şikayət etdi və onlar da həmin yerləri bağlamaq məcburiyyətində qaldılar. Ölkəmizin insanlarında belə bir fikir var ki, Allah bütün nemətləri yalnız insanlar

üçün yaradıb, yerdə qalan canlılar ölsələr də olar. Lakin dünya hamı üçündür. İndiki halda problemin ilkin həll yolu odur ki, küçə itləri yığılıb peyvənd olunur, daha sonra qısırlaşdırılır və yenidən küçəyə buraxılır. İtlərin insanlara qarşı aqressiyasına gəlinə isə bu, insanların onlara göstərdiyi münasibətin göstəricisidir. İnsanlar onları qovur, daşıyır. Bu da heyvanlarda özünümüdafiə instinkti yaradır və insan görəndə aqressivləşirlər, hücum edirlər.

Küçə heyvanlarının aqressivliyinin digər səbəblərdən biri də ac olmalarıdır. Mə-

sələ, mən vaxt tapan kimi onlara yem aparıb verirəm və mənə heç vaxt hümrürlər. Əksinə, hər dəfə görəndə ətrafıma qaçıb quyuqlarını bulayırlar. Ən yaxşı həll yolu küçə heyvanlarına münasibətimizi yumşaltmaqdır. Onları güllələmək isə sadəcə vəhşilikdir. Bəzi icra başçıları itləri güllələdirlər. Bu, qeyri-insani hərəkətdir. Buna görə Azərbaycan beynəlxalq hesabatlarına düşür".

S.Məmmədov deyir ki, küçə heyvanlarına qayğı məsələsində Qərbi Avropa birinci yerdədir: "Orada xüsusi sığınacaqlar var. Sahibsiz heyvanları oradan götürüb qayğısına qalan insanlar olur. Mütəmadi olaraq həmin sığınacaqlara əhali ianə verir, yem gətirir. Bizdə isə sığınacaq problemi var. Ona görə də peyvəndləmək, qısırlaşdırmaq və yenidən küçəyə buraxmaqdan başqa çarəmiz yoxdur.

Doğrudur, insanların şüurunda küçə heyvanlarına qarşı münasibət 5-10 il əvvəlki müqayisədə xeyli dəyişib. İnsanlarımız başa düşür ki, heyvanları da Allah yaradıb və yaşamaq haqlarıdır.

Qardaş Türkiyədə, Rusiyada heyvanlar küçələrdə, kafələrdə rahat gəzir, ya-

şırlar. İnsanlar onların başını sıgallayır və yaxud da rahatca yanlarından ötür keçirlər. Küçə itləri insanlardan qorxmıdığca, onlara güvənləri olduğu halda heç vaxt hücum etməyəcəklər.

Gürcüstanda kütləvi aksiyalar keçiriləndə küçə itləri insanların arasına sakitcə gəzirdilər. Kommunal təsərrüfat idarələri baytarlıq idarələri ilə birgə küçə itlərini toplamaq, qısırlaşdırmaq, peyvəndləməli və işarələyib küçəyə buraxmalıdır.

İnsanlarımızı da bu mövzuda maarifləndirmək lazımdır. Hər kəs öz evinin qalıq yeməklərini zibil qutusuna deyil, heyvanlara versə, onlar da ac qalmaq. Məsələn, mən hər şənbe bir neçə məkanda olan itlərə sümük aparıb verirəm. İslamda Allahın yaratdığı bütün canlılara qayğı, hörmət prinsipi var. Burada həm cəmiyyətin, həm də yerli qurumların üzərinə böyük məsuliyyət düşür. Küçədə itlərə baxıram, hansısa yaralıdır, hansısa axsa- yı. Bunu insanlar edib. Belə olan halda itlər də bizə qarşı aqressiv davranacaqlar da. Çünki insanlardan heç bir yaxşı addım görmürlər".

Sahib Məmmədov, Musavat.com

Bəşəriyyət getdikcə kütləşir, kreativlik azalır - ilginclik səbəblər

Ekspert: "Bir çoxları düşünür ki, ali təhsil olmadan da milyonlar qazanmaq olar"

İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatının (OECD) araşdırması müasir cəmiyyətlərdə bacarıq və biliklərin vəziyyəti ilə bağlı qorxulu faktları ortaya çıxarıb. Araşdırma görə:

* Dünyada hər beş yetkin yaşlıdan biri yalnız ibtidai məktəb səviyyəsində oxu və riyaziyyat bacarıqlarını nümayiş etdirir;

*Kişilər hələ də riyaziyyatda liderdir, lakin cinslər arasında fərq getdikcə azalır;

*İşçilərin üçdə birinin peşə vəzifələrini yerinə yetirmək üçün lazım olan kifayət qədər bilik və bacarığı yoxdur;

*Bir sıra ölkələrdə gənc nəslin (16-24 yaş) savadlılıq səviyyəsi nəzərəcarpacaq dərəcədə azalıb ki, bu da xüsusi narahatlıq doğurur;

*Tədqiq olunan ölkələrin yarısında vəziyyət kritikdir: böyüklərin dördü birinin bacarıqları 10 yaşlı uşaqların səviyyəsini keçmir.

Belə iddiaların real əsası varmı? Demək olarmı ki, səbəb həm də texnologiya əsrinin gətirdiyi yeniliklərdir?

Sosioloq Üzeyir Şəfiyev Musavat.com-a açıqlamasında dedi ki, global miqyasda texnologiyanın insanların həyatına, həyatla-

rının planlaşdırılmasına, karyerasına, göstəricilərinə təsiri var: "Rəqəmsal cəmiyyət şəraitində bu fərqliliklər özünü göstərəcək. İnsanların bir qismi rəssam şəkildə dərk edirlər ki, təhsil onların karyerası, fəaliyyəti üçün önəmlidir. Digər kəsim isə fi-

kirləşir ki, zəngin insanların bir çoxunun ali təhsili yoxdur. Onlar düşünür ki, ali təhsil olmadan da milyonlar qazanmaq olar.

Bill Qeyts müsahibələrindən birində deyir ki, əgər indiki dövrün uşağı olsaydı, smart telefonlar, sosial şəbə-

kə platformaları şəraitində dünyaya gəlsəydi, bəlkə də milyard ola bilməzdi. Çünki sosial şəbəkələr vaxt quruları kimi qiymətləndirilir. Təbii ki, texnologiyaların təsiri var. Təhsilin qarşısını alan maneələr içərisində müharibələr, iqlim dəyişmələri, iqlim qaçqınlığı da var. Milyonlarla insan qaçqın kimi başqa ölkələrə köçür. Bu da onların elmdən, təhsildən yayınmasına səbəb olur.

Sürətli rəqəmsal cəmiyyətin xarakterik xüsusiyyətləri də bəzən orta və yaşlı nəslin yeniliklərlə, dərslərlə ayaqlaşmasına səbəb olur. Bu baxımdan nəsillərarası sanki əlaqə itkisi yaranır.

Azərbaycanda isə 8 milyona yaxın insan orta, ali və peşə təhsilli şəxslərdir. Ölkəmizdə ali təhsilli əhali 16 faiz təşkil edir. Sonrakı yerdə orta və peşə təhsilli insanlar durur. Bütövlükdə Azərbaycanda əhalinin savadlılıq səviyyəsi əvvəlki illərə baxanda xeyli artıb.

Bu həm də köhnə stereo-

tiplərin ərimesi ilə bağlıdır. Əvvəllər qız uşaqlarının oxumasına bir qədər konservativ yanaşırdılar. İndi artıq qız övladlarının oxuması üçün təşviq edirlər. Bu baxımdan Azərbaycanda ali, orta və peşə təhsilli şəxslərin sayında artım müşahidə olunur. Doğrudur, statistikaya görə bir sıra ölkələrdən geridəyik, lakin əvvəlki illərlə müqayisədə artım var.

Bu gün gənclər fərqi deyil ki, ali təhsil kifayət etmir. Peşə bacarıqlarını və əmək verdişlərini də inkişaf etdirmək və əmək bazarında yerini tutmaq lazımdır".

Ekspertin fikrinə, texnologiya, süni intellekt inkişaf etdikcə insanlarda inersiya yaranır: "Əvvəllər insanlar daha çox mənbələrlə maraqlanırdılar. İndi isə əlçatanlıq asanlaşıb, beyin gimnastikası edilmir. Bu da onların kütəlməsinə səbəb olan amillərdən biridir. Həmçinin fəvqəladə hadisələr zamanı insanlardan evsiz qalması, məktəblərin coğrafiyalar üzrə düzgün paylanmaması, aşağı həyat şəraiti kütləşməni yaradan məqamlardandır. Bura miqrasiya amilləri də təsir göstərir".

Sahib Məmmədov, Musavat.com

Muzey Mərkəzində keçirilən brifinqdə mədəniyyət nazirinin müşaviri Cəsarət Valehov fevral ayının 3-dən başlayaraq musiqi müəllimlərinin attestasiyadan keçiriləcəyi barədə məlumat verib.

nur. Bizsə çıxılmaz vəziyyət deyik. Qəfil açıqlama verdilər ki, musiqi müəllimlərini attestasiyadan keçirəcəklər”.

Müəllimlər qeyd ediblər ki, attestasiya xəbəri

Ancaq bu prosesin düzgün planlaşdırılmaması, şəffaf olmaması və müəllimlərə adekvat hazırlıq vaxtının tanınmaması onun ilkin məqsədindən uzaqlaşmasına gətirib çıxarır. Sumqayıtda

kündə dayanır: “Hazırda musiqi məktəblərində çalışan müəllimlər 12 saatlıq dərs yükünə görə orta hesabla 450 manat maaş alırlar. Bu məbləğ onların peşəkar inkişafına və gündəlik tə-

Bilikli müəllimi necə yetişdirməli?

“Azərbaycan təhsili azsayılı təhsil sistemlərindən biridir ki, dəfələrlə radikal dəyişikliklərə məruz qalıb”.

Bunu elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev “Azərbaycan məktəbi” jurnalının 100 illik yubiley tədbirində çıxışı zamanı deyib.

Nazir bildirib ki, təhsildə hər zaman keçmişdən daha çox gələcəyə, yeniliyə doğru addımlamaq lazımdır: “Müəllim peşəsi elədir ki, daim dəstəyə ehtiyacı olur. Onların da sürətli dəyişikliklər barədə məlumatlandırılması vacib məqamdır. Heç də bütün müəllimlərin xarici dili bilmək imkanı olmur. Heç də hər kəs xarici dili yaxşı bilmir. Bu da müəllimlərin xarici tədqiqatları oxuyaraq onlarla tanış olma bilmələrinə maneədir”.

E.Əmrullayev vurğulayıb ki, son illər ərzində bir neçə istiqamətdə islahatlar aparılır: “Əsas fokuslandığımız iş isə müəllimlərin fənn bilikləridir. Çünki fənn bilikləri zəif olan müəllimin metodik bacarıqları yuxarı ola bilməz. Müxtəlif insanlar fənlər barədə bilikli ola bilər, amma bu, onların savadlı müəllim olması demək deyil”.

Nazir qeyd edib ki, gələn ildən başlayaraq səriştəli müəllimin yetişdirilməsi, yeni metodik dəstəyə ehtiyacı olan müəllimlər üçün islahatların aparılması nəzərdə tutulur.

“Metodik kabinetlər yaradılacaq. Keyfiyyətli metodik vəsaitlərin tərcüməsinə ehtiyac var. Yeni tədqiqatlara əsaslanan orijinal məqalələr tərcümə olunmalıdır. Bəzi məqalələr mövcud ədəbiyyatın xülasəsi kimi başa düşülür. Ona görə də yeni məqamlar mütləq şəkildə məqalələrdə yer almalıdır. Azərbaycan məktəblərində tədqiqatçılar üçün lazımı şəraiti yaratmağa hər zaman hazırıq. Əsas odur ki, keyfiyyət göstəriciləri öz dəyərini itirməsin”, - elm və təhsil naziri əlavə edib.

Sinqapurda müəllimlərin peşəkar inkişafı üçün davamlı təlim proqramları tətbiq olunur və müəllimlər attestasiya prosesində öz bilik və bacarıqlarını inkişaf etdirmək üçün dəstək alırlar.

Bu ölkələrdə müəllimlər attestasiya prosesini təzyiq və stress mənbəyi kimi deyil, öz inkişafı üçün bir fürsət kimi görürlər. Azərbaycanda isə bu prosesin qəfil şəkildə və sərt qaydalarla tətbiq edilməsi onun ilkin məqsədindən uzaqlaşmasına səbəb olur”.

Kamran Əsədov problemdən çıxış yolları haqqında bunları qeyd edib: “Musiqi müəllimlərinin attestasiyasını effektiv və ədalətli şəkildə həyata keçirmək üçün aşağıdakı addımlar atıla bilər:

Hazırlıq müddətinin uzadılması: müəllimlərə ən azı 3-6 ay vaxt verilməli, proqram və qiymətləndirmə meyarları əvvəlcədən elan olunmalıdır.

Təlim və dəstək proqramları: müəllimlərə hazırlıq

müddətində metodik təlimlər və psixoloji dəstək təqdim edilməlidir.

Şəffaf qaydaların tətbiqi: attestasiya qaydaları və imtahan proqramı müəllimlərə aydın şəkildə izah edilməli və şəffaflıq təmin olunmalıdır.

Peşəkar inkişafın təşviqi: attestasiya nəticələri müəllimlərin inkişafını dəstəkləmək üçün istifadə olunmalı, onları cəzalandırmaq vasitəsinə çevrilməməlidir.

Nəticə olaraq, musiqi müəllimlərinin attestasiyasının düzgün və ədalətli təşkil edilməsi təhsil keyfiyyətinin artırılmasına xidmət edə bilər. Lakin hazırkı yanaşma həm təşkilati nöqsanları, həm də müəllimlərin sosial vəziyyətini nəzərə almayan bir qərardır. Proses şəffaf və mərhələli şəkildə həyata keçirilməli, müəllimlərin inkişafı üçün bir fürsətə çevrilməlidir. Təhsilin keyfiyyəti müəllimlərin peşəkar bacarıqlarına bağlıdır və bu bacarıqların dəyərləndirilməsi yalnız doğru və həssas yanaşma ilə mümkün olacaqdır.”

□ **Xalidə GƏRAY,**
“Yeni Məşavət”

Musiqi müəllimlərinin attestasiyasının

“do” su narazılıqla başladı

Sumqayıtda yaşayan bir qrup müəllimin etirazı: “Bir əsərin öyrənilməsinə ən azı üç ay vaxt tələb olunursa...”

Qeyd edək ki, Mədəniyyət Nazirliyinin tabeliyindəki musiqi, incəsənət məktəbi və mərkəzlərində çalışan müəllimlərin attestasiyası keçiriləcək. Nazirlikdən verilən məlumata görə, attestasiyada məqsəd müəllimlərin peşə səriştə və bacarıqlarının ölçülməsi, ixtisasına, sənətinə müvafiq olaraq tutduqları vəzifəyə uyğunluğunun müəyyənəşdirilməsi və optimal müəllim heyətinin formalaşdırılmasıdır. Qiymətləndirmənin ümumilikdə ölkə üzrə 2025-2026-cı illər ərzində keçirilməsi planlaşdırılır. İlk mərhələdə fortepiano və musiqi nəzəriyyəsi ixtisasları, daha sonra digər ixtisaslar üzrə attestasiya aparılacaq.

Sosial şəbəkələrdə yayılan məlumatlara görə, Sumqayıtda yaşayan bir qrup müəllim attestasiya ilə bağlı bəzi məqamlara etiraz edib. Onlar bildiriblər ki, bir əsərin öyrənilməsinə ən azı üç ay vaxt tələb olunur. Amma onlara çox az vaxt verilib: “Qısa müddət ərzində biz o qədər əsəri necə öyrəniləcək? Digər fənn müəllimlərini sertifikatıyadan keçirəndə imtahanın vaxtı və proqram əvvəlcədən elan olu-

yayılandan bir müəllim insult keçirib, hazırda xəstəxanadadır: “Musiqi müəllimləri 12 dərs saatına görə 450 manat maaş alır. Bu məbləğə işləməyə razıyıq. İndi də bizə deyirlər ki, imtahan olacaq, imtahandan kəsilsənlərlə əmək müqaviləsinə xitam verəcək. Müəllimlərimizdən biri bu xəbəri eşidəndən sonra insult keçirib, hazırda xəstəxanadadır. Heç digər müəllimlərin sertifikatıyada belə sərt qaydalar yoxdur. Onlara bir il şans verilir. Bizi imtahan edəcəklər, amma bilmirik imtahana hansı əsərlər salınacaq”.

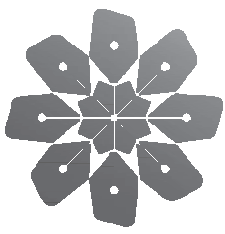
Bəs müəllimlərin 1 ay ərzində attestasiyaya hazırlaşması nə qədər mümkündür?

Mövzu ilə bağlı **təhsil eksperti Kamran Əsədov** “Yeni Məşavət”ə danışib. Ekspert qeyd edib ki, musiqi müəllimlərinin attestasiyası ətrafında yaranan müzakirələr və narazılıqlar təhsil sistemindəki təşkilati problemləri və ümumilikdə yanaşma tərzindəki nöqsanları bir daha ortaya çıxarmış olur: “Attestasiya müəllimlərin bilik və bacarıqlarının qiymətləndirilməsi üçün vacib və faydalı bir mexanizmdir.

musiqi müəllimlərinin etirazı və səsləndirilən şikayətlər ciddi bir problemi göstərir: müəllimlər kəskin zaman məhdudiyyətləri və qeyri-müəyyənliklə üz-üzə qalaraq təzyiq altında işləmək məcburiyyətindədirlər.

Mədəniyyət Nazirliyinin təşəbbüsü ilə musiqi müəllimlərinin attestasiyası keçirilməsi haqqında elan edilib. Bu elan müəllimlərə qəfil və gözlənilməz şəkildə çatdırıldığı üçün onların hazırlıq müddətini nəzərə almayıb. Musiqi müəllimlərinin özləri bildirirlər ki, bir musiqi əsərinin öyrənilməsi və texniki baxımdan mükəmməl ifa edilməsi üçün ən azı 2-3 ay tələb olunur. Müəllimlərin vurğuladığı kimi, onlara təqdim edilən qısa müddətdə (1 ay ərzində) böyük həcmdə əsərləri mənimsəmək real görünmür. Musiqi tədrisi yalnız nəzəriyyədən ibarət deyil, həm də praktiki ifaçılıq tələb edir. Bu, xüsusilə fortepiano və digər musiqi alətləri üzrə müəllimlərin səviyyəsini qiymətləndirməkdə əsas meyardır”.

Ekspert bildirir ki, müəllimlərin məvəcibi və iş şəraiti ilə bağlı problemlər də bu narazılıqların kö-

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

İşğaldan azad olunmuş ərazilərə "Böyük Qayıdış"

Qarabağa "Böyük Qayıdış" planı Azərbaycan hökumətinin xüsusi diqqət yetirdiyi proseslərdən biridir. Bu istiqamətdə görülən işlərin ümumi miqyası durmadan genişlənməkdədir. İşğaldan azad edilən o müqəddəs yerlərə məcburi köçkünlərdən ibarət yola salınan köç karvanlarının sayı da hər keçən gün artır.

İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra 9306 nəfər olmaqla 2400 ailə işğaldan azad olmuş ərazilərə köçürülüb. Bunun ölkənin baş naziri Əli Əsədov dekabrın 16-da Milli Məclisdə çıxışı zamanı deyib.

O bildirib ki, son 4 ildə Qarabağın yenidənqurulmasına və bərpasına 22 milyard manatə yaxın vəsait xərclənib. Növbəti il üçün proseslərin davamına 4 milyard manat ayrılması proqnozlaşdırılır.

Ötən həftə Xocalı rayonunun erməni işğalından azad edilmiş Balıca kəndinə Böyük Qayıdış proqramı çərçivəsində ilk köç gerçəkləşdi.

Respublikamızın müxtəlif şəhər və rayonlarında, müvəqqəti məskunlaşma yerlərində yaşayan 27 ailə ümumilikdə 152 nəfər Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi günü və Yeni il bayramı ərəfəsində öz vətənlərinə köçürüldülər. Xocalı sakinlərini Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Azərbaycan Respublika-

sı Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Elçin Yusubov qarşılayıb. O, məzillərin açarlarını ailələrə təqdim edərək, onlara doğma yurdlarında xoşbəxt və firavan həyat arzulayıb.

Qeyd edək ki, Xocalı rayonunun Balıca kəndi şəhər mərkəzindən 10.6 km metr məsafədə yerləşir. Kənd Balıca çayının sol sahilində, Qarabağ silsiləsinin ətəyindədir. Adını ərazidəki eyniadlı çaydan alıb. Dağlıq ərazilər istisna olmaqla, iqlimi mülayim-istidir. Kənd 1992-ci ildə Ermənistan ordusu tərəfindən işğal edilib. 2023-cü il sentyabrın 19-20-də həyata keçirilən lokal xarakterli antiterror əməliyyatları nəticəsində Balıca kəndi düşmən tapdağından azad olunub.

Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Bərpa, Tikinti və İdarəetmə Xidmətinin İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin müdiri Afət Telmanqızı bu köçlə bağlı təsirli bir paylaşım edib. O yazır: "Allah aya-

Böyük Qayıdış

Yeni MÜSAVAT
N 229 (8602) 18 dekabr 2024

ğınızı, nəfəsinizi bu torpaqdan əskik etməsin. Xocalı sakinləri, keçmiş məcburi köçkünlər nəhayət ki, 32 ildən sonra öz vətənlərinə qayıtlarının sevincini yaşayırlar.

bu gün. Möhtəşəm bir tarix yazılır, bu gün. Xocalı öz sakinlərinə qucaq açır, bu gün! Salam XOCALI! Gözün aydın XOCALI! Biz geldik. Çox həsrətini çəkdik. Çox darıxdıq

də **A.Telmanqızı məlumat verib. O bildirib ki, Xankəndi şəhər 1 nömrəli körpələr evi-uşaq bağçası əsaslı təmirdən sonra istifadəyə verilib:** "Xankəndi şəhərində, Ağ-

Burada 15 nəfər işlə təmin olunub.

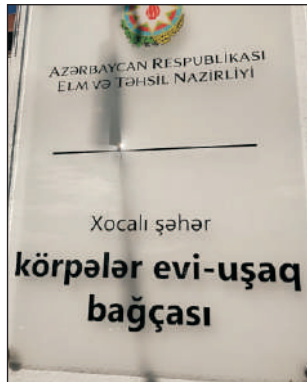
Xocalı şəhərində isə 32 ildən sonra ilk körpələr evi - uşaq bağçasının açılışı olub. Açılış mərasimində rəsmi qo-

"Böyük Qayıdış"ın kiçik yaşlıları - bağçalar açıldı

"Gün gələr, dərdimiz sona yetər, hər kəs öz yurduna döner, şəhidlərin ruhu sevinər" deyirdik, nəhayət...

Burada həyat yenidən canlanır. Gün gələr, dərdimiz sona yetər. Hər kəs öz yurduna döner. Şəhidlərin ruhu sevinər" deyirdik. Nəhayət, o böyük gün gəldi. Bu gün Şəhidlərimizin də ruhu sevinir. Bu gün Xocalımız da sevinir. Xocalımıza - Balıcayadırlar yolumuz bu gün. Xocalımıza qayıdırıq,

sənsiz. Həsrətə son qoyuldu, bu gün. Sən də bizziz darıxdın, bilirlik. Yenidən torpağına ayaq basdıq. Havanı içimizə çəkdik. Biz Qayıtdıq, Xocalımız!"

Onu da qeyd edək ki, dekabrın 17-də "Xankəndi və Xocalıda yeni uşaq bağçaları fəaliyyətə başlayıb. Bu barə-

də və Xocalı rayonunda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəliyinin əməkdaşları, Qarabağ Regional Təhsil İdarəsinin rəhbərliyi bağçada yaradılmış şəraitlə tanış olublar. 34 ildən sonra fəaliyyəti bərpa edilən uşaq bağçası 80 yerlikdir. Burada 4 yataq otağı, 4 yemək və oyun otağı, 5 mətbəx, 1 tibbi otaq, 4 inzibati otaq, 1 anbar, 1 iclas zalı, 1 musiqi otağı və 7 sanitariya qovşağı mövcuddur.

Bağça 4 qrupdan ibarətdir.

1 yaşdan 3 yaşadək kiçik qrup, 3 yaşdan 4 yaşadək orta qrup, 4 yaşdan 5 yaşadək böyük qrup və 3 yaşdan 6 yaşadək böyük qarışıq qrup var.

Kiçik qrup üzrə 10 uşaq, orta qrup üzrə 12, böyük qrup üzrə 16, böyük qarışıq qrup üzrə 5 uşaq olmaqla, 43 uşaq hazırda bağçada təlim-tərbiyə alır.

naqlarla yanaşı, valideyinlər və bağça kollektivi də iştirak edib. Qarabağ Regional Təhsil İdarəsinin müdiri Sənan Mənsimli yeni fəaliyyətə başlayan uşaq bağçasının kollektivinə uğurlar arzulayaraq, dövlətin təhsilə olan diqqət və qayğısından bəhs edib. İşğaldan azad olunmuş torpaqlarımızda yenidən yaradılan təhsil müəssisələrinin infrastrukturunun əsaslı şəkildə müasirləşdirilməsindən, yeni istifadəyə verilən bağçalarda uşaqlara yaradılan şəraitdən danışdı. Bağça 40 uşaq yerlikdir və 2 qrupdan ibarətdir. 24 uşağın təlim-tərbiyəsi ilə 14 işçi məşğul olur. Müasirliyi ilə seçilən bu uşaq bağçasında 2 yataq otağı, 2 yemək və oyun otağı, 2 mətbəx, 2 inzibati otaq, 1 anbar, 1 tibb otağı və 2 sanitariya qovşağı mövcuddur".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Cavansir ABBASLI

Kiçik sahibkarları hansı güzəştlər gözləyir?

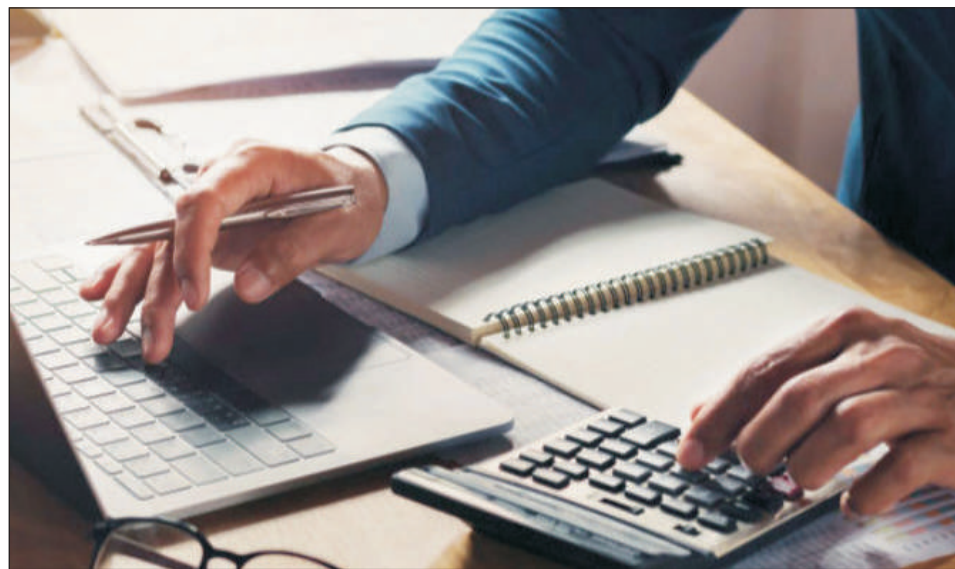
İqtisadçı: "Fərdi və mikrosahibkarların maliyyə yükü yüngülləşəcək"

Növbəti ildən illik dövryyəsinin həcmi 45 min manatadək olan bir sıra xidmət sahələri üzrə fəaliyyət göstərən mikrosahibkar olan fiziki şəxslər əldə etdikləri gəlirlərinin 75 faizi hər hansı şert tətbiq edilmədən (3 işçi və məcburi dövlət sosial sığorta haqqı üzrə borcun olmaması tələbi) vergidən azad edilir.

Bu, Milli Məclisin iclasında müzakirəyə çıxarılan Vergi Məcəlləsinə təklif edilən dəyişikliklərdə öz əksini tapıb.

Qeyd edilən xidmət sahələri bunlardır: Proqram təminatının işlənməsi; layihə-dizayn və dekorasiya sahəsində xidmətlər; tərcümə xidmətləri; reklam xidmətləri; araşdırma və tədqiqat sahəsində fəaliyyət; elm, təhsil, mədəniyyət və idman sahəsində göstərilən xidmətlər; Hüquq, sərbəst auditor, mühasibat və maliyyə sahəsi üzrə məsləhət xidmətləri; Jurnalistlərin fəaliyyəti; Bazar konyunkturunun öyrənilməsi; Qiymətləndirmə fəaliyyəti; Avtonəqliyyat vasitələri ilə yuxdaşımaları istisna olmaqla sifarişlərin çatdırılması və kuryer xidməti; Turizm bələdçiliyi; İxrac xidməti.

Xatırladaq ki, bu ilin yanvarın 1-dən Vergi Məcəlləsinin 102.1.30-cu maddəsinə əsasən müvafiq il üzrə orta aylıq müddətli işçi sayı 3 nəfərdən az olmayan və məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə borcu

olmayan mikrosahibkarlıq subyekti olan fərdi sahibkarların sahibkarlıq fəaliyyətindən əldə etdikləri gəlirin 75%-i gəlir vergisindən azad edilib.

Əlavə edək ki, təklif edilən güzəştlər yalnız fiziki şəxslərə aiddir, hüquqi şəxslər isə əvvəlki qaydada (yəni il üzrə orta aylıq müddətli işçi sayı 3 nəfərdən az olmayan və məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə borcu olmamaq) şərtləri yerinə yetirdikdən sonra güzəştlərdən istifadə edə biləcəklər.

Bu qanun qəbul ediləcəyi halda 2025-ci il yanvarın 1-dən qüvvəyə minəcək. Qanun layihəsi səsverməyə çıxarılaraq üçüncü oxunuşda qəbul edilib.

Qeyd edək ki, Azərbaycan da mikrosahibkarlıqla bağlı narazılıq mövcud idi ki, bu da vergi sisteminin tətbiqi və tələblərinin sahibkarlar tərəfindən mənfi qarşılanmasına səbəb olmuşdu.

Əvvəlki vergi qanunvericiliyində mikrosahibkarlığın 75%-lik vergi güzəştlərindən faydalana bilməsi üçün ən azı 3 nəfər işçisi olmalı idi. Bu tələb təkcə öz sahələrində fəaliyyət göstərən, məsələn, IT müəssisələri, vəkillər və jurnalistlər kimi fərdi sahibkarlıq edən şəxslər üçün uyğun deyildi. Bu, onların güzəştlərdən faydalanmasına mane olurdu və daha çox bürokratik maneələrə səbəb olurdu.

Eləcə də mikrosahibkarların vergi uçotuna düzgün və tam qeydiyyatdan keçməsi tələb olunurdu ki, bu da müəyyən hallarda yüksək bürokratik yük yaradırdı. Sahibkarlar, xüsusən kiçik biznes sahibləri, bu cür mürəkkəb və zaman alıcı prosedurları arzuolunmaz hesab edirdilər. Mikrosahibkarlıq fəaliyyəti kiçik bizneslər üçün iqtisadi baxımdan çətin ola bilərdi və onlar vergi yükünü yüksək hesab edərək bu vergi sisteminə şikayət edirdilər. Güzəştlərin olmaması və ya az olması onlara daha da çətinlik yaradırdı.

Bu narazılıqlar, son dövrlərdə Vergi Məcəlləsinə edilən düzəlişlər və mikrosa-

hibkarlığın dəstəklənməsi üçün tətbiq olunan yeni mexanizmlərlə müəyyən dərəcədə azaldıldı. Ən mühüm dəyişikliklərdən biri mikrosahibkarlığın vergi güzəştləri ilə bağlı şərtlərin yüngülləşdirilməsi, xüsusilə işçi sayı tələbinin aradan qaldırılması oldu.

İqtisadçı Eldəniz Əmirov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a məsələnin detalları ilə bağlı bilgi verib: "Onsuz da bu güzəştlər ilin əvvəlində ləğv edilən zaman bununla bağlı birmənalı olaraq qeyd etmişdik ki, bu güzəştlərin bir il ərzində yenidən bir qisminin bərpa edilməsi gözlənilir. Bu gün də düşünürəm ki, 2025-ci ildə, 2026-cı ilə bağlı yenə də sahibkarlıq subyektlərinin, ələlxusus mikro və kiçik sahibkarlıq subyektlərinin müəyyən qədər vergi güzəştlərinə ehtiyac yaranacaq. Düzdür, vergilər büdcə daxilolmalarını təmin edən ən başlıca mənbə olsa da, amma iqtisadiyyatın lokomotivi olan sahibkarların da daha həssas tələflərdə dəstəklənməsinə ehtiyac var. Ona görə də Vergi Məcəlləsinin 102.1.30-cu maddəsinə müəyyən düzəlişlər edilməklə mikrosahibkarlıq subyektlərinin vergi yükünün azaldılması ilə bağlı konkret müddə əlavə edildi. İndiyə qədər belə idi ki, 73% güzəştə düşmək üçün sahibkarlıq subyekti vergi uçotuna durmalı, sənədləri doğru qeydiyyata alınmalı və üç nəfər işçisi olmalı idi. Amma sahibkarla-

rın narazılığına səbəb oldu. Çünki insanlar var idi ki, tək işləyirdi. Məsələn, IT müəssisəsi, vəkil ola bilər, yaxud VÖEN açıb mikrosahibkar kimi fəaliyyət göstərən jurnalist ola bilər. Onlar artıq üç nəfər işçi sayı olmadan da 45 min manatadək dövryyəsi olduğu halda 75 faiz güzəşt olunaçaqlar. İşin mahiyyəti budur. Yeni əvvəllər 75% vergi güzəştdən yararlanı bilməyən bu peşə sahiblərinin indi bu güzəştdən faydalana bilməsi çox mühüm bir addımdır. Bu dəyişikliyin vergi sisteminə tətbiq edilməsi, mikrosahibkarlara və fərdi sahibkarlara böyük bir stimül verəcək. Bu dəyişiklik sayəsində artıq işçi sayı məsələsi tələb olunmadan, müəyyən dövryyə həddinə çatın və sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirən şəxslər vergi güzəştlərindən faydalana biləcəklər. Bu da öz növbəsində, fərdi və mikrosahibkarların maliyyə yükünü yüngülləşdirəcək, onların daha çox sərbəst fəaliyyət göstərmələrini və bizneslərini inkişaf etdirmələrini təmin edəcək.

Nəticə olaraq, 75 faiz güzəştin tətbiq edilməsi, sahibkarlıq fəaliyyətinə yeni nəfəs qandıracaq, daha çox insanın biznes qurmasına, mövcud bizneslərini böyütməsinə imkan yaradacaq. Bu kimi addımlar iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi və mikrosahibkarlığın gücləndirilməsi baxımından müsbət nəticələrə gətirib çıxara bilər".

Qafqaz MİRAYIQ, "Yeni Müsavat"

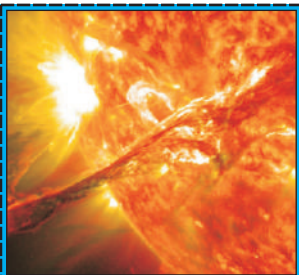

ÜSAVAT

Son səhifə

N 229 (8602) 18 dekabr 2024

DeKabr

Yarım milyon kilometr uzunluğunda məşəl: Yer kürəsini nə gözləyir?

Son 24 saat ərzində "LASCO/C3" kosmik koronaqrafı iki güclü tac kütləsinin atılmasını qeydə alıb ki, bunlardan biri Günəşin qərb, digəri isə şərq tərəfində baş verib. Bu barədə Rusiya Elmlər Akademiyasının Kosmik Tədqiqatlar İnstitutu və Rusiya Elmlər Akademiyasının Sibir bölməsinin Günəş-Yer Fizikası İnstitutu məlumat verib. Ekspertlərin ehtimalına görə, buna səbəb bu ildə baş verən ən böyük Günəş protuberanslarından (Günəşin səthində, xromosferdə qırmızı rəngli nəhəng qızgın qaz kütləsi çıxıntısı) biri olub ki, bu, təxminən iki ay əvvəl formalaşmağa başlayıb.

Dekabrın 14-də Günəşin cənub yarımkürəsini yuxarıdan görmək mümkün olub, burada sıx liflər aydın şəkildə müşahidə edilib. Onun uzunluğu təxminən yarım milyon kilometr təşkil edir və bu, Günəşin diametrinin üçdə biri qədərdir. Dekabrın 15-də isə lif artıq görünməyib. Kütlənin atılmasının özünü də qeydə almaq mümkün olmayıb. "Gün ərzində alınan məlumatların retrospektiv tədqiqi demək olar ki, heç nə aşkar etməyə imkan vermir: nə güclü partlayışlar, nə də yüksək keyfiyyətli şəkillər, hansı ki, Günəşdən kütlə atılması prosesini təfərrüatlı şəkildə görmək mümkün olardı", - deyərək laboratoriyaların alimləri qeyd ediblər.

Yalnız LASCO koronaqrafları dekabrın 15-də iki ardıcıl böyük kütlə atılmasını qeydə ala bilib. Plazmanın hara getdiyi hələlik məlum deyil.

Heyvanlar da insanlar kimi bir-birini qışqanır?

Kaliforniya Universitetinin alimləri heyvanların qışqanlığı necə yaşadığını öyrəniblər. Məlum olub ki, heyvanların reaksiyası insanlardakı kimi ədalətsizlik hissi ilə deyil, daha çox təmin olunmamış gözləntilərlə bağlıdır.

Oxu.Az xəbər verir ki, tədqiqat "Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences" (PRSB) jurnalında dərc edilib.

Psixologiyada "bərabərsizliyə nifrət" termini mövcuddur. Bu, resursların ədalətsiz bölgüsü ilə barışmaq istəməyi təsvir edir. İnsanlarda bu, erkən yaşlardan özünü göstərir. Məsələn, uşaqlar ad günündə biri digərindən daha yaxşı hədiyyə aldıqda qışqanlıq və narazılıq hiss edə bilərlər. Əvvəllər heyvanlar-

da da buna bənzər reaksiyaların olduğu düşünülürdü. Bu, kapusin meymunları ilə aparılan eksperimentlərlə təsdiqlənmişdi - başqa meymuna daha dadlı yemək verildəndə, onlar daha az arzuolunan yeməyə etiraz edirdilər.

Yeni tədqiqatda alimlər 18 heyvan növü üzrə 60 000-dən çox müşahidəni əhatə edən 23 işin məlumatlarından istifadə ediblər. Nəticələr göstərirdi ki, heyvanlar ədalətsizliyə deyil, gözləntilərinin qarşılanmamasına re-

aksiya verirlər. Məsələn, əvvəlki eksperimentlərdə heyvana üzüm verilmişdise və indi onu daha az arzuolunan xiyarla əvəz edilsə, heyvanın mənfi reaksiyası "qonşuya" qışqanlıqdan deyil, məyusluqdan qaynaqlanırdı. Hətta üzüm boş qəfəsə qoyulanda belə reaksiya oxşar olub, bu da fərziyyəni təsdiqləyir.

Alimlər hesab edirlər ki, məhz dərin ədalət hissi insanları unikal edir. Bərabərsizliyi dərk etmək və ona reaksiya vermək qabiliyyəti mürəkkəb sosial sistemlərin inkişafında əsas rol oynayır. Bu, resursları bölüşməyə və problemləri birgə həll etməyə imkan verir. Heyvanlarda isə reaksiyalar ədalət konsepsiyasını anlamaqdan daha çox müəyyən gözləntilərə uyğunlaşma ilə bağlıdır.

Tədqiqatın nəticələri sosial qarşılıqlı əlaqə kontekstində insanlarla heyvanlar arasındakı fərqləri daha dərinə düşməyə kömək edir. Heyvanların bəzi reaksiyaları insanlarınkına bənzərsə də, çox vaxt fərqli motivasiyalara əsaslanır.

Tədqiqatlar bu qan qrupuna malik şəxslərin mikrofloranın da daha sağlam olduğunu və bunun immunitet sistemə müsbət təsir göstərdiyini qeyd edir. Mikroflora bədəndəki bakteriya və mikroorqanizmlərin kollektivini ifadə edir və sağlam immunitet sisteminin qurulmasında mühüm rol oynayır.

I qan qrupunun digər üstünlükləri arasında bu şəxslərin ürək xəstəlikləri və digər bəzi infeksiyalara tutulma riskinin də daha aşağı olduğu vurğulanır. Yeni I qan qrupuna sahib olmaq yalnız qısa müddətli müdafiə təmin etmir, həm də uzunmüddətlidir.

Qeyd edək ki, hər nə qədər qan qrupunun təbii üstünlükləri olsa da, sağlam qalmaq üçün düzgün qidalanma, fiziki fəaliyyət və müntəzəm həkim müayinələri də vacibdir.

Bu qan qrupuna sahib insanlar xəstələnmir

Araşdırmalar I qan qrupuna sahib olan şəxslərin immunitet sisteminin daha güclü olduğunu və infeksiyalara qarşı daha təsirli mübarizə apara biləcəyini göstərir.

I qan qrupunun peyvəndlərə daha müsbət reaksiya göstərdiyi və bəzi xəstəliklərə tutulma riskinin daha aşağı olduğu müşahidə edilib.

Bunları bilirsinizmi?

- * İnsanın nazik bağırsağı sağlığında 2.5 metr uzunluğunda olur. Ölümündən sonra bağırsağın divarının əzələləri boşaldığından onun uzunluğu 6 metrə çatır.
- * İnsanda təqribi 2 milyon tər vəzi mövcuddur. Orta yaşlı adam hər litr tər tökdükdə 54% kalori itirir. Kişilər qadınlara nisbətən 40% çox tərleyir.
- * İnsanın sağ ağciyəri sol ağciyərindən nisbətən özünə daha çox hava yerləşdirir.
- * İnsan gözü 10 000 000 rəng çeşidi fərqləndirməyə qadirdir.
- * İnsan ağzında 40 000 bakteriya mövcuddur.
- * Papafobiya-Roma papasından qorxmaqdır.
- * Açıq gözlə asqırmaq mümkün deyil.
- * İnsan orqanizmində 2000-ə yaxın dad bilən reseptoru var.
- * İnsan orqanizmində olan piylər 7 ədəd sabun istehsalı üçün lazım olan miqdardadır.
- * İnsan bədənində nerv impulsları saniyədə 90 metr sürətlə hərəkət edirlər.
- * İl ərzində insan ürəyinin döyüntülərinin sayı 36 800 000-dir.
- * Kişilər qadınlara nisbətən 10 dəfə çox daltonizmdən əziyyət çəkirlər.
- * Uşaq doğulanda bədənində 300 sümük olur, böyüdükcə onlardan 206 qalır.
- * İnsan sümüyünün təqribi yarısı bilək və pəncədə yerləşir.
- * Mavi gözlü insanlar digərlərinə nisbətən ağrıya daha həssasdırlar.
- * Əl barmaqlarının dırnaqları ayaq barmaqlarının dırnaqları ilə müqayisədə 4 dəfə tez böyüyür.
- * Ömür boyu insan dərisi 1000 dəfə dəyişir.
- * Güclü işıq nəticəsində görmə qabiliyyəti itirmə halında "qar korluğu" deyilir.
- * Qripə səbəb olan 100 müxtəlif virus mövcuddur.

Gündə cəmi üç fincan qəhvənin orqanizmə əvəzsiz faydası

Çinli alimlər gündə üç fincan qəhvənin ikinci tip şəkərli diabet və insultun qarşısının alınmasında mühüm rol oynadığını müəyyən ediblər. Bu barədə rusiyalı pediatri Viktoriya Şurupova danışır. Onun sözlərinə görə, tədqiqat müntəzəm olaraq qəhvə içən 360 mindən çox iştirakçı əhatə edib. "Onların qidalanma vərdisləri və tibbi müayinələrinə əsaslanaraq, alimlər gündəlik 200-300 mq kofein (təxminən üç standart fincan qəhvə) qəbulunun şəkərli diabet və insult riskinin azalması ilə birbaşa əlaqəli olduğunu aşkar ediblər. Bu kəşf qeyd olunan xəstəliklərin global artımı şəraitində müasir təbabətin sadə, əlçatan profilaktika metodlarının axtarışı kontekstində xüsusi əhəmiyyət kəsb edir", - deyərək qeyd edib.

"Həddindən artıq kofein qəbulu yuxusuzluq, artan narahatlıq və mümkün ürək ritmi pozğunluqları kimi yan təsirlərə səbəb ola bilər. Həmçinin müxtəlif insanlar arasında əhəmiyyətli dərəcədə dəyişən kofeinə fərdi dözümlülüyü nəzərə almaq lazımdır. Hazırda tədqiqatlar mötədil qəhvə qəbulunun müsbət aspektlərini təsdiqləyir. Eyni zamanda bu içkiyə ağılla yanaşmaq və fərdi sağlamlıq xüsusiyyətlərini nəzərə almaq vacibdir. Müntəzəm qəhvə qəbulu zamanı səhhətiniz pisləşərsə, xüsusilə xroniki xəstəliyiniz varsa və ya dərman qəbul edirsinizsə, həkimlə məsləhətləşmək tövsiyə olunur", - deyərək həkim sözlərini yekunlaşdırıb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500